

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Okresní soud v Liberci rozhodl v hlavním líčení konaném dne 18. října 2013 v senátu složeném z předsedy Mgr. Pavla Pachnera a přísedících Mgr. Margit Kotkové a Aleše Mansfelda.,

takto:

Obžalovaný

JUDr. Josef Vondruška,

(datum narození), v [obec], bytem [adresa],

se podle § 226 písm.a) tr. řádu zprošťuje obžaloby, pro skutky, že

jako příslušník Útvaru Sboru nápravné výchovy ČSR č. 2 Liberec v Nápravně-výchovném ústavu Minkovice, okr. Liberec, v přesně nezjištěné době v době výkonu trestu odnětí svobody Jiřího W., [datum narození], v letech 1979 - 1980

1) v cele samovazby dne 13.6.1979 v přítomnosti dalšího neztotožněného příslušníka SNV v souvislosti s odmítnutím převzetí doporučené zásilky z Okresního soudu v Jindřichově Hradci č.j. 5 C 119/78-46 Jiřího W. po předchozím uchopení za krk odvedl k tureckému záchodu, strkal mu hlavu do odtokového otvoru a řval "Lízej, dobytku!" a poté, co se Jiří W. bránil, jej udeřil rukou sevřenou v pěst do oblasti žaludku a po pádu na zem ho opakovaně bil obuškem přes nohy, následně jej přinutil vstát a srazil jej opět k zemi, přičemž celý útok byl doprovázen nadávkami, přičemž poškozený utrpěl nejméně pohmoždění měkkých tkání dolních končetin s krevními výrony a případnými krevními výrony pod okosticí a podle znalce z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství, byla utrpěná zranění způsobila poškozeného omezovat v obvyklém způsobu života pod dobu cca 14 dnů,

2) v cele samovazby v období Vánoc 1979, pravděpodobně 24.12.1979, při výdeji dek za přítomnosti a součinnosti dalších neztotožněných příslušníků SNV bezdůvodně udeřil Jiřího W. otevřenou rukou do obličejové části a spánku tak, že poškozený upadl na zem a poté jej pěstí udeřil na solar plexus, čímž poškozenému způsobil poruchu dýchání a v tomto stavu ho opakovaně bil

obuškem do celého těla, což poškozenému způsobilo fyzické strádání, psychický otřes a utrpěl pohmoždění přední břišní stěny a měkkých tkání obličeje a v případě mnohočetných pohmoždění podle znalce z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství, byla utrpěná zranění způsobitelná poškozeného omezovat v obvyklém způsobu života pod dobu 10 -14 dnů,

3) na cele samovazby dne 1.2.1980 při výdeji stravy nejdříve nutil jíst jídlo ze země, což Jiří W. odmítl, a následně jej napadl kopy údery obuškem do celého těla a v útoku pokračoval i poté, co poškozený upadl na zem, přičemž tento mechanismus napadení mohl podle znalce z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství, způsobit vážná a život bezprostředně ohrožující poranění, jako jsou zlomeniny lebečních kostí, obličejových kostí, nitrolební krvácení, pohmoždění mozku, poranění nitro hrudních či nitrobřišních orgánů se zakrvácení dutiny hrudí či břišní,

4) v cele samovazby v období okolo 18.3.1980 bez zjevných důvodů začal Jiřího W. opakovaně bít rukou s nasazenou koženou rukavicí a následně ho po náprahu rukou udeřil pěstí do obličeje, až poškozený v důsledku tohoto úderu upadl na zem, a když vstával a byl v podřepu, tak byl opětovně udeřen do obličeje a po této ráně upadl na bok, přičemž vysílením nemohl vstát, a obviněný ho začal opakovaně bít obuškem do celého těla i hlavy a po tomto útoku poškozený upadl do bezvědomí, po probnutí z bezvědomí se mu točila hlava a zvracel, několik dní močil krev, měl bolesti hlavy a cítil nevolnost, což svědčí podle znalce z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství o otřesu mozku a pohmoždění ledvin s nutností klidového režimu, léčebného a dietního programu po dobu 2 - 3 týdnů.

kdy však poškozený Jiří W. se ani v jednom případě s ohledem na poměry, které v NVÚ Minkovice panovaly, neodvážil vyhledat lékařské ošetření, čímž obviněný Josef Vondruška porušil § 1 odst. 1, odst. 2, § 11 odst. 1, § 15 odst. 4, § 20 odst. 1, odst. 2 a § 21 zákona č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, v tehdy účinném znění, a dále v rozporu s § 5 a § 12 Rozkazu ministra spravedlnosti č. 9/1973 o prostředcích dosažení účelu zákroku příslušníků Sboru nápravné výchovy ČSR proti odsouzeným obviněným, v tehdy účinném znění, a shora popsané útoky byly hlavní příčinou vzniku posttraumatické stresové poruchy u poškozeného Jiřího W., která se projevila vznikem psychických obtíží, které přetrvávají u poškozeného do současné doby,

čímž měl spáchat trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písmo a), odst. 2 písm. c) trestního zákona,

nebot' nebylo prokázáno, že se staly skutky, pro které je obžalovaný stíhán.

Odůvodnění:

Na JUDr. Josefa Vondrušku byla podána obžaloba pro skutky popsané ve výroku rozsudku.

Okresní soud rozhodl ve věci poprvé rozsudkem ze dne 28.4.2011, č.j. 4 T 238/2008-725, tak, že obžalovaného zprostil podle § 226 písm.a) tr. řádu obžaloby pro skutky popsané pod body 2 a 4 a o skutcích ad 1 a 3 nerozhodl z důvodu, že shledal, že pro ně nebylo zahájeno trestní stíhání, protože nebyla zachována totožnost skutků, pro které bylo zahájeno trestní stíhání a skutků popsaných v obžalobě.

Usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1.12.2011, č.j. 10 To 467/2011-770, byl rozsudek Okresního soudu zrušen a věc mu byla vrácena. Podle § 262 tr. řádu bylo nařízeno, aby věc byla projednána jiným senátem bez účasti kteréhokoliv ze tří dosud rozhodujících členů senátu.

Rozsudkem ze dne 13.6.2012, č.j. 3 Tz 47/2012-33 rozhodl Nejvyšší soud České republiky tak, že pravomocným usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1.12.2011, sp. zn. 10 To 467/2011 byl porušen zákon v ustanovení § 262 tr. řádu a v řízení předcházejícím v ustanovení § 30 odst.1,2 tr. ř. v neprospěch obviněného JUDr. Josefa Vondrušky. Napadené usnesení bylo zrušeno ve výroku, jímž bylo podle § 262 tr. řádu nařízeno, aby věc byla projednána jiným senátem bez účasti kteréhokoliv ze tří dosud rozhodujících členů senátu. Zrušena byla též

všechna další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Okresní soud v novém hlavním líčení se souhlasem stran podle § 219 odst.3 tr. řádu podstatný obsah protokolu o hlavním líčení a poté provedl nové důkazy dle pokynů odvolacího soudu a to výslechy svědků PhDr. Aleše Kýra, Pavla S., Miloslava V., Jaroslava B., a Antonína L.. Antonín L. byl vyslechnut dožádaným soudem a jeho výpověď byla v hlavním líčení přečtena se souhlasem stran podle § 211 odst.1 tr. řádu. K návrhu obhajoby byli vyslechnuti svědci Ladislav Kulíček, Miroslav Zembol, Emil Ubiás a Jaroslav Zajíček. Byly provedeny důkazy dalšími přeloženými listinami:

Zprávou o výsledku komplexní prověrky na úseku ochrany provedené ve dnech 13.- 15.9.1988 v útvaru SNV ČSR č. 2 Liberec předloženou svědkem Kýrem.

Rozhodnutím Okresního národního výboru Liberec, odboru výstavby a územního plánování ze dne 27.8.1974 o přípustnosti stavby na rekonstrukci strážního oplocení v závodě Minkovice a navazujícími dokumenty o předávání a převzetí rekonstruovaných objektů, předloženými obžalovaným.

Kopii evidenční karty z osobního spisu odsouzeného Julia M., zaslanou k žádosti soudu Národním archivem.

Z osobních materiálů Pavla S., předložených v přílohové obálce státním zástupcem, byl přečten opis z Rejstříku trestů, článek Pavla S. s názvem Vondruška je hanbou všeho, co se stalo po 17.11.1989, ale i dříve, publikovaný dne 22.11.2010 na stránkách blog.iDNES.cz, nařízení výkonu trestu a usnesení o podmíněném propuštění.

Komplexními služebními hodnoceními z osobních spisů svědků nstržm. Emila Ubiase, por. Ladislava Kulíčka, nstržm. Miroslava Zembola a pprap. Jaroslava Zajíčka, předloženými státním zástupcem.

Po provedeném dokazování soud dospěl k závěru, že nebylo bez důvodných pochybností prokázáno, že se stíhané skutky staly.

Obžalovaný se hájil tím, že nebyl vychovatelem poškozeného, přičemž veškerou poštu předával odsouzenému umístěnému na oddělení výkonu kázeňských trestů jeho vychovatel. Z počátku roku 1978 pracoval jako vychovatel nástupního a předvýstupního oddělení, později byl zařazen jako vychovatel oddílu G. Poškozený Jiří W. byl umístěn na oddílu B a později na zvláštním oddělení, tudíž úplně v jiném objektu. Bylo naprosto vyloučeno, aby mu vydával nejen poštu, ale vůbec aby s ním jednal. S Jiřím W. nemohl přijít do styku, vyjma případu, kdy by byl umístěn na ubytovnu a vzájemně by se potkali na ústavním dvoře při hromadné činnosti odsouzených dle časového rozvrhu dne.

Vychovatel neměl na oddělení výkonu kázeňských trestů nekontrolovatelný vstup. Měl klíče pouze od ubytovny odsouzených, od své kanceláře a od velitelské budovy. Klíče od brány uzavírající areál oddělení výkonu kázeňských trestů a katrů vstupu na oddělení výkonu kázeňských trestů měli referenti režimu a klíče od cel na oddělení výkonu kázeňských trestů měli pouze referenti režimu vykonávající službu na oddělení výkonu kázeňských trestů. Vzhledem k třisměnnému režimu v pracovním závodě, byl na oddělení výkonu kázeňských trestů stále pohyb vězňů, které museli bezprostředně dozorovat referenti režimu konající službu. Jednání vychovatele s odsouzeným umístěným na oddělení výkonu kázeňských trestů musel být přítomen referent režimu. Vychovatel si proto musel pro případ jednání s odsouzeným předem dohodnout s referentem režimu čas, ve kterém se může na oddělení výkonu kázeňských trestů dostavit. Jednání probíhala vždy v kanceláři referentů režimu, která byla stavebně i technicky oddělena od chodby s celami. Vychovatel nevstupoval na cely, ale ani do prostoru chodby s celami. Referent režimu předvedl vychovateli

odsouzeného z cely a byl přítomen po celou dobu jednání. Po výdeji pošty opět odsouzeného odvedl na celu.

Na druhou stranu pak k dotazům uvedl, že se stávalo poměrně běžně, že byl s odsouzeným u výdeje pošty sám. V kanceláři vychovatele byl však odposlech, který vedl k zástupci velitele strážní směny, který mohl kdykoliv vstoupit do jednotlivých kanceláří. Když zahajoval jednání, tak zmáčkl tlačítko u mikrofonu a nahlásil zahájení výdeje pošty. Zástupce velitele prováděl namátkově kontroly odposlechem. Toto tvrzení není v rozporu s předešlým, neboť kancelář vychovatele se nenacházela na oddělení výkonu kázeňských trestů, kam musel docházet v přítomnosti referenta režimu.

Veškerý pohyb osob na oddělení výkonu kázeňských trestů od vstupního katru přes celou chodbu s celami byl od poloviny 70. let kontrolován průmyslovou kamerou, umístěnou nad vstupním katrem. Otevírání cel bylo i zabezpečovacím elektrickým zařízením v zámcích cel. Výstupy z kamery či kontaktů sledoval na monitorech ve velínu zástupce velitele strážní směny. Vychovatel a ostatní příslušníci sboru nápravné výchovy byli příslušníky vojensky organizovaného sboru a do sboru byli veleni písemným rozkazem. Pohyb mimo určené stanoviště by mohl být posuzován jako trestný čin porušení povinností při výkonu strážní a dozorcí služby. Je nemyslitelné, aby kterýkoliv příslušník riskoval zájem vojenského prokurátora o jeho osobu. Nemohl poškozeného ani udeřit obuškem, protože vychovatel nebyl při výkonu služby obuškem vybaven.

Vychovatel v žádném případě nevydával odsouzeným na oddělení výkonu kázeňských trestů deky, ty si brali odsouzení sami z nočních stolků na chodbě v oddělení výkonu kázeňských trestů, na pokyn a za dozoru referentů režimu.

Odsouzeným nevydávali stravu příslušníci sboru nápravné výchovy, ale odsouzení. Dělo se tak přes výdejní okénko cely o velikosti asi 20x20 cm. Katr cely se při výdeji stravy neotevíral. Příslušníci sboru nápravné výchovy prováděli vizuální kontrolu z chodby oddělení výkonu kázeňských trestů. V případě otevření katru cely nebo při vstupu příslušníka na celu by toto bylo zachyceno signálním zařízením a zástupce velitele strážní směny by se dotazoval na důvod porušení předpisů o výkonu služby na uvedeném stanovišti.

K možnostem lékařského vyšetření a ošetření uvedl, že na oddělení výkonu kázeňských trestů i na ubytovnách odsouzených byla kniha hlášení k lékaři, která byla neustále odsouzeným dostupná. Na ubytovnách se do ní zapisovali odsouzení sami, na oddělení výkonu kázeňských trestů je na požádání zapsal referent režimu. Odsouzený umístěný na oddělení výkonu kázeňských trestů mohl v akutním případě požádat referenta režimu o předvedení k lékaři i mimo zápis v knize. Rovněž mohl odsouzený požádat o psací potřeby za účelem napsání stížnosti kterémukoliv kontrolnímu orgánu. Na každé ubytovně i na oddělení výkonu kázeňských trestů byla zvláštní uzamčená schránka, do které mohl odsouzený hodit zalepenou obálku adresovanou kontrolním orgánům se stížností či jiným podáním. Tato pošta byla bez cenzury okamžitě odeslána adresátovi. Tato tvrzení lze ověřit v jeho osobním spisu, reedukační kartě Jiřího W., a ve vnitřních služebních předpisech útvarů sboru nápravné výchovy v Minkovicích, později Věznice Liberec, které by měly být založeny v archivu na generálním ředitelství Vězeňské služby ČR v Praze. Lze je doložit případně podáním svědectví dosud žijících příslušníků vykonávající službu na oddělení nápravně výchovné činnosti v areálu Minkovice či odborníků z generálního ředitelství Vězeňské služby ČR v Praze.

K přesunu odsouzených na pracoviště a zpět uvedl, že vězni se na signál referenta režimu rozhlasem z velína shromáždili u katru. Referent jim otevřel a oni nastoupili na dvůr, přesunuli se k vnitřní bráně, tam byla velitelem strážní směny nebo jeho zástupcem provedena při přechodu brány jmenná prověrka a celý útvar se za dohledu příslušníků ostrahy, tedy objektové hlídky a referenta režimu z daného pracoviště odebral na pracoviště. Z pracoviště je referent režimu s pomocí objektové hlídky dovedl na vnitřní bránu, kde byli opět zkontrolováni a puštěni do objektu ústavu na ubytovnu. Vychovatel se této procedury nijak nezúčastnil, to byla věc referentů režimu na pracovišti. Na této pozici byl do roku 1977.

Ohledně pracovních povinností odsouzených a zařazování odsouzených do práce při výkonu kázeňských trestů záleželo, jaký byl trest. Při umístění na uzavřené oddělení po pracovní době odsouzený na oddělení přespával a do práce byl vyváděn. Při kázeňských trestech s celodenním uzavřením byl odsouzený celý den umístěn na cele po dvou, a při výkonu trestu samovazby byl celý den na cele sám. Na samovazbě odsouzený do práce nechodil.

Plnění výkonových norem bylo součástí hodnocení odsouzeného, zda výkon trestu plní svůj účel a v případě jeho žádosti o podmíněné propuštění nebo přeřazení do jiné nápravně výchovné skupiny. Plnění výkonových norem, kvalita atd. byla záležitostí civilních řídicích pracovníků na pracovišti odsouzených. Za hospodářské výsledky byli hodnoceni civilní pracovníci, mistři. Příslušníci SNV na plnění normy nebyli zainteresováni, byli hodnoceni za služební výsledky, tedy kázeň a pořádek.

K rozlišování odsouzených se vyjádřil, že jako vychovatel byl povinen u odsouzených svého kolektivu prostudovat trestní spis. U odsouzených z jiných kolektivů jejich trestnou činnost neznal. Odsouzení za násilnou trestnou činnost byli vizuálně označeni bílým pruhem na rameni, zeleným pruhem byli označeni odsouzení, kteří připravovali útěk z nápravně výchovného ústavu nebo z eskorty, případně byli odsouzeni podle tehdejšího paragrafu 109 tr. zákona. Další označení, které však nesouviselo s trestnou činností, byl dlouhý oranžový pás přes záda, který měli odsouzení zařazení v ústavní režii.

Ke skutečnostem uvedeným v jeho služebních hodnoceních se vyjádřil tak, že impulsivnost a nevyrovnanost v jednání je charakterová vlastnost člověka, která nesouvisí se službou. Netaktická jednání vyplývala z nezkušenosti a při výkonu funkce referenta režimu z bezprostředního styku s odsouzenými, kteří často považovali plnění svých povinností za šikanu, kdy bylo nutno ihned řešit některé konfliktní situace, které se zpětně posuzují v klidu v kanceláři jinak než bezprostředně na místě. Za celou dobu 20leté služby jediný kázeňský trest za administrativní přestupek, když použil prostředek k dosažení účelu zákroku a nesepsal o něm záznam bezprostředně, ale asi o 8 hodin později.

Stíhání pokládá ze strany poškozeného za vykonstruované pouze z důvodů své politické činnosti, konkrétním důvodem bylo jeho zvolení do Poslanecké sněmovny Parlamentu, což bylo pro poškozeného moc. V této souvislosti se vyjadřoval i k podezření z dalšího fyzického útoku vůči Vladimíru H., které bylo vyvráceno, neboť v té době byl dlouhodobě odvelen ke studiu na vysoké škole. Věc byla odložena z důvodu, že bylo prokázáno, že se skutek nestal.

Průběh výkonu trestu Jiřího W. vyplývá z jeho osobního spisu z výkonu vazby a trestu, z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 10.6.1980, sp. zn. 4 T 53/80 jímž byl uložením souhrnného trestu zrušen výrok o trestu z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29.10.1978, sp. zn. 1 T 19/78. Rozsudek byl zrušen podle § 14 odst.1 písm.a), odst.3 zákona č. 119/90 Sb., o soudní rehabilitaci, usnesením Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 16.12.1998 sp. zn. 3 Rt 46/91 ve výkonu trestu v NVÚ Minkovice byl od 1.3.1979, kdy byl eskortován z Ú SNV č.1 Praha, do 24.11.1980, kdy byl přemístěn do NVÚ Valdice. V průběhu pobytu v NVÚ Minkovice byl opakovaně eskortován k soudu v Praze a to od 17.4.1980 do 30.4.1980, od 15.5.1980 do 22.5.1980, od 5.6.1980 do 11.6.1980, od 10.7.1980 do 17.7.1980.

Služební zařazení a hodnocení obžalovaného vyplývá z jeho osobního spisu. Do služebního poměru byl přijat 1.1.1972 a byl zařazen do funkce referenta režimu oddělení nápravně výchovné činnosti. Od 1.2.1978 do 31.7.1978 byl pověřen dočasně výkonem funkce vychovatele odd. nápravně výchovné činnosti. Od 1.8.1978 byl ustanoven do funkce vychovatele oddělení NVČ. Od 1.2.1983 do 31.8.1984 byl pověřen výkonem funkce velitele oddílu NVČ. Od 1.9.1984 byl povolán k dennímu studiu Důstojnické školy SNB fakulty VB VŠ SNB v Praze.

Z výpovědi Jiřího W. vyplývá, že byl v 70. a 80. letech třikrát soudně trestán. V roce 1975 pokutou, v roce 1976 byl odsouzen na 6 měsíců odnětí svobody za rozkrádání majetku, potom byl odsouzen

na tři roky za podvracení republiky. Rok byl ve vazbě v Ruzyni a pak 22 měsíců v Minkovicích. Půl roku dostal přidáno za to, že uvedl, že byl při výslechu státní bezpečností mučen. Pak byl 20 měsíců na svobodě a poté byl odsouzen na 6 let za podvracení republiky, které vykonával ve Valdčích. Dohromady strávil ve věznicích devět a půl roku. V Minkovicích vykonával trest na tři a půl roku. Tam se setkal s obžalovaným, který tenkrát dělal ve vězeňské službě.

Byl zařazen v oddíle B, kde byl por. Burda. Pracovně byl zařazen na výrobě lustrů na tři směny v NVÚ Minkovice u Liberce. Byl převážně na samovazbách ve výkonu kázeňských trestů. S obžalovaným se setkával na uzavřeném oddělení. Na zvláštním oddělení, kde byl tři měsíce před odjezdem do Valdč, i ve výkonu trestu bachaři napadali vězně. Trestalo se nízkými dávkami jídla. Celý tábor dostával poloviční dávku stravy a na samovazbách dostávali opět poloviční dávku. Součástí trestu bylo šikanování - hlad, zima a především bití. V jedné místnosti se ovládalo topení, takže teplo měli jen dozorcí ve své kanceláři. Velký okruh, který měl jít do cel, se zavíral, byla tam neustálá zima.

Odsouzení nesměli mít u sebe žádný papír a tužku, nemohli si vést deníky. Proto lze těžko určit přesný den, kdy mělo napadání ze strany dozorců docházet. Dozorcí mohli na celý chodit kdykoliv se jim zachtělo, protože měli své klíče od cel, tzv. katráky, které měli správně být u dozorcího služby, který jediný měl odemknout. Praxe však byla taková, že každý v táboře včetně vychovatelů měl svůj katrák, protože chodili dávat poštu nebo vyřizovali kázeňské tresty.

Chodil tam i obžalovaný. Chodili ve dvojicích. Běžně se provádělo bití. Poškozený odkazoval na své psané dokumenty s názvem Motáky a Stručná zpráva o poměrech NVÚ Minkovicích.

Poškozený popsal pracoviště, kde vyráběl lustry. Pracovali tam tři lidi na sestavě, zatímco v civilním prostředí pracovalo na sestavě 7 lidí. Odsouzení měli až 14x větší pracovní normy než měli civilní zaměstnanci. Národní podnik Preciosa se spolupodílela na nepředstavitelném ekonomickém vykořisťování vězňů. I když vězni splnili civilní pracovní normu, byli kázeňsky trestáni, byli bití, mučeni, nedostávali přídatky, na které měli ze zákona právo.

Na pracovišti byli tzv. šteláci, starší vězni, kteří popoháněli odsouzené hadicí a za nepředstavitelného bití a řevu se takto pracovalo. Pokud by seřizovač nemlátil své spoluvězně, tak by ho stejně nahradili jiným. Právo mlátit vězně měli i civilní zaměstnanci. Řezali je i dozorcí. Byly to galeje. Dozorcí za každé zvýšení pracovních norem dostávali odměny od velitele tábora, který je navrhoval. Normy se neustále zvyšovaly, byl tam velký tlak shora. Vedení tábora nutilo odsouzené k nelidským výkonům.

Obžalovaného si pamatoval jen ze samovazeb, kde se ve službách střídali vychovatelé nebo referenti. Vystřídali se tam všichni, obžalovaný patřil mezi jedny z nejbrutálnějších.

Mlátit chodili všichni. Nebyl vychovatel či dozorce, který by nemlátil. Mlátit museli všichni, i nováčci byli zaučováni staršími v mlácení.

Když si na poměry ve věznicích stěžoval, byl odveden k zástupci velitele tábora, který ho tak dlouho mlátil v kanceláři, až to vzdal. Jednou si stěžoval dozorcovému státnímu zástupci na bití a hlad, ale stížnost byla shledána jako neoprávněná. Pak byl předán dozorcům a na cele zmlácen. Příště už žádnou stížnost nepodával. Po návratu z vězení podával stížnost na vojenskou prokuraturu v Táboře, která měla na starost stíhání dozorců. Stěžoval si konkrétně i obecně. Mělo to 20 stránek a žádal, aby vojenská prokuratura zasáhla. Byl vyhozen, že to není jejich starost. Měl potvrzení o doručení, ale všechno mu bylo zabaveno při domovních prohlídkách, všechno bylo zničeno.

Kontrola ze strany dozorcovéhо prokurátora byla pouze formální, stejně jako kontrola poslanců. Na základě jeho stížnosti zasláné motákem přijel z vězeňské správy nějaký pan K. a osobně ho zmlátit na OVKT.

Seznam dozorců, který posílal, je součástí dokumentu, který byl poslán do zahraničí. Je v samizdatové knihovně pana Jiřího G.. Za zveřejnění dokumentů v cizině byl odsouzen za

podvracení republiky. Později v roce 1989 psal ještě o Valdicích. Napadení rovněž popisuje ve svém dokumentu.

Poškozený spojil s bitím od obžalovaného událost, kdy dostal od Obvodního soudu pro Prahu 5 dopis ohledně změny jména svého syna. U politických vězňů šlo o rozbití rodiny, proto byl okamžitě sebráný, byl dán na samovazbu, musel podepsat přijetí a potom se 14 dní nesměl vůbec odvolat, čímž rozhodnutí nabylo právní moci. Z výpovědi poškozeného vyplývá, že manželka měsíc po jeho zatčení na obrovský nátlak státní bezpečnosti podala žádost o rozvod. Během půl roku se narodil syn a došlo k rozvodu manželství. Ke změně jména syna došlo po delší době, možná po roce. Nedokázal již určit, zda to bylo v období před skutkem o Vánocích nebo po něm.

Další bití je poškozeným popisováno v souvislosti s Vánoci a Velikonoci, kdy dozorcí, vychovatelé a referenti režimu byli naštvaní, že musí sloužit, tak si to šli s odsouzenými vyříkat. Bylo tam 6 nebo 8 cel a oni se profackovávali od první k poslední cele, aby si to každý užil. Zpívali třeba primitivní a vulgární písničku, otevřeli dveře, a přišli odsouzené zmlátit. Vždy si našli nějakou záminku, třeba že jeden kouřil, i když nikdo nekouřil, napadali je pěstí a kopali do lidí. Poškozený se domnívá, že o Vánocích tam byl i obžalovaný. O Vánocích bylo bití prakticky denně.

Obžalovaný vůči němu užíval násilí, když měl službu. Chodil tam s velitelem dne i se službou. Přišel, dal mu ránu pěstí, k čemuž si vždy našel nějakou výmluvu, třeba že tam má přetopeno. Pak bylo kopání. I když ležel na zemi, kopalo se dál. Dostával i od ostatních dozorců. Nejméně v šesti případech se jednalo o obžalovaného Vondrušku. Bití na samovazbách bylo na denním pořádku.

Ohledně konkrétních událostí, při kterých ho měl obžalovaný napadnout, poškozený odkazoval na výslechy v přípravném řízení, kde měl možnost několik hodin studovat materiály a srovnávat dny, kdy byl na OVKT. Byl napadán tak, že do něj bylo kopáno, dostával rány do břicha, ležel na zemi, bylo mu kopáno i do hlavy. Bylo to několikrát, asi v šesti případech a dával to do souvislosti s tím, kdy byl na samovazbách.

K výslovnému dotazu uvedl: Tam se používaly jenom ruce, nohy a boty. Pendreky třeba vůbec ne, nosili je sebou, ale používali je málo.

Dozorcí, kteří byli na směně, nosili pendreky s sebou, to bylo ze zákona, ale už si přesně nepamatují, jestli bylo použito pendreku. Ví, že obžalovaný měl rukavice a používal kopance.

K výslovnému dotazu soudu, zda obžalovaný používal pendrek, uvedl, že ne. Obžalovaný byl vychovatel, pendrek nepotřeboval. Vychovatelé pendreky měli, ale měli je v kanceláři, na svoji obranu nebo když vycházeli ven. Měli službu při výdeji stravy, chodilo se ven, a tam ho měli. Někteří používali klíče, to byla nejlepší zbraň. Obžalovaný žádný nástroj neužíval, kromě rukavic.

Když obžalovaný přišel, měl rukavice, dal poškozenému ránu do břicha, až si odsouzený sedl, a v tu chvíli následovala další rána a kopance se slovy „vstávej ty dobytku“. Poškozený se vždy skulil do klubíčka, aby to nešlo do břicha, ale šlo to i do hlavy. Jim to bylo jedno, kam se strefili, dokonce když se strefil do hlavy, tak se tím ještě kolegům chlubil. Byli i vězni, kteří tak biti nebyli. Bití bylo stejné skoro ve všech případech. Když člověk stál, šel pak zemi, a následovaly kopance nohama.

Po těchto útocích měl poškozený strašné bolesti ledvin, měl okopané nohy a rány jsou do dneška vidět, ztrácel vědomí, zvracel, byl od krve, měl roztržené obočí, ret. Několikrát močil krev.

Léčil se s ledvinami, tajně ho vyšetřil izraelský lékař. Léky a vitamíny dostával průběžně v balících.

Lékařské prohlídky se ve věznici prováděly pouze formálně. Poškozený nikdy u lékaře v Minkovicích nebyl, i když o to žádal, protože měl horečku. Byl u doktora jen první den a pak už se k doktorovi nikdy nedostal. Dokud člověk nepadl, tak místo aby byl odnesen k lékaři, byl odnesen na OVKT jako odmítač práce. Teprve když ho našli v bezvědomí, odnesli ho na barák. Lékař mu napíchal nějaké injekce, pak dva dny ležel a třetí den ho nahnali do práce.

K lékaři se hlásilo každý den ráno. Na baráku měl službu vězeň, který si napsal lidi, co se hlásili k lékaři. Když se přihlásil k lékaři poškozený, byl vyškrtnut. Po návratu z práce byla tzv. dvouhodinová služba na barácích a v 11 hodin byla večerka. Političtí vězni byli do tří hodin na službě a ve 4 hodiny ráno je posílali škrábat brambory. Jen hodinu spali a ráno zase museli do práce. Když člověk šel k lékaři, že mu není dobře, takto považovali za odmítnutí. Jednou chtěl na pracovišti k lékaři, ale odvedli ho ven, kde ho přivázali ke katru a nechali čtyři hodiny přivázaného. Pak ho odtáhli za nohy na samovazbu a dali do cely OVKT na dva dny. Žádná lékařská péče nebyla.

Dále poškozený popisoval, jak byl dozorci věšen na katru nebo nucen jíst výkaly. U toho obžalovaný nebyl.

Dopisy předával odsouzeným vždy vychovatel. Obžalovaný nikdy vychovatelem poškozeného nebyl, ale mohli se zastupovat, pokud nebyl jeho vychovatel zrovna ve službě. Na oddíle chodili odsouzení do kanceláře vychovatele. Na samovazby jim vychovatel poštu nosil, nebo ji nosil jeho zástupce.

K vydávání dek uvedl, že ležely vždy před celou. Před každou celou byla polička, deky měli na ubytovně a brali si je s sebou. Dovnitř byla povolena jen jedna deka. Druhá tam zůstávala. Někteří slušnější vychovatelé nebo dozorci povolili při velkých mrazech i dvě deky. To záleželo na dozorci, který vykonával službu. Deky si odsouzení brali sami. Otevřely se dveře, byla vyhlášená večerka, a vězeň musel složit věci, které měl na sobě, mohl si nechat jen spodky a košili. Oděv dával na poličku a deky si pak vzal dovnitř na samovazbu.

Vydávání obědů popsal tak, že první šel dozorce, který odemykal okénka, které jsou na cele, s ním šli dva vězni, kteří se vybrali z cel po práci. Vězni nesli plato s ešusem, dozorce otevřel okénko, vězeň dával ešusy, vězeň v cele to musel vyklopit a vrátit nazpátek.

V současné době je od svého propuštění z vězení v plném invalidním důchodu. Po roce 1989 byl poslán na léčení do nemocnice. Má únavový syndrom, je to ten syndrom, který se objevoval u vězňů, kteří se vraceli z koncentračních táborů po druhé světové válce. Např. 14 dní je v dobrém stavu a pak třeba týden se nemůže ani pohnout, leží v posteli a jsem vyčerpaný. Pokud dojde k nějaké psychické tenzi, není ničeho schopný.

V přípravném řízení poškozený uváděl, že se s obžalovaným setkával pravidelně na oddělení výkonu kázeňských trestů, když měl obžalovaný službu jako vedoucí směny a pod sebou měl referenty režimu. Součástí trestů bylo i napadání ze strany referentů režimu. Obžalovaný chodil na OVKT a roznášel např. poštu. Měl klíče od všech katrů jako každý vychovatel. Vybavil si 3 útoky a další útok na Vánoce. Na Vánoce chodili dozorci po celách s výdejí dek, zaspívali sprostou koledu, popřáli hezké Vánoce a seřezali je pendrekem. U toho byl obžalovaný a asi i vychovatel Burda. Vrhli se na něj oba a seřezali ho pendrekem.

Dále někdy v roce 1980 přišel obžalovaný do cely, sáhl na topení, nadával poškozenému do židovských zmrďů a řekl mu, že má přetopeno. Vzal ho kolem krku, dovedl k tureckému záchodu, cpal mu hlavu do mísy a řval: „ Lízej, dobytku!“ Když se poškozený bránil, dostal pěstí do žaludku, spadl na topení. Pak ho obžalovaný mlátil obuškem přes nohy a řval: „ vstávej, dobytku!“. Když poškozený vstal, byl opět sražen k zemi. Druhého příslušníka neznal, poznal by ho na fotografii. Oba příslušníci mu nadávali, nazývali ho smradlavým židem, zasnancem, dobytke, čurákem a hajzlem. Když ležel na zemi, kopali do něj.

K dalšímu útoku došlo v době, kdy Obvodní soud pro Prahu 5 rozhodl o změně jména jeho syna. Protože mu bylo znemožněno odvolání, zahájil hladovku. Byl ve speciální cele pro hladovkáře. Cílem vedení tábora bylo její ukončení, což se dělo fyzickým nátlakem. Když vrátil ešusy se stravou zpět na výdejní okénko, otevřely se dveře, stál tam obžalovaný a s nadávkami ho začal mlátit pendrekem po celém těle a kopat. Řval na něj, že je dobytek a bude žrát jako ostatní. Poškozený upadl na zem a měl vyražený dech.

Bit byl po tři dny, v jednom případě ho bil obžalovaný.

Další skutek, časově nezařazený, byl někdy v zimě. Otevřely se dveře, stál tam obžalovaný a někomu říkal, ať tam nechodí, že si toho zmrda podá sám. Pak začal poškozeného řezat. Dal mu ránu pěstí do hlavy, poškozený upadl a ztratil vědomí. Zaznamenal, že je tažen nahoru. Obžalovaný pokračoval v jeho mlácení. Když přestal, požádal ho poškozený o lékaře, na což obžalovaný odvětil: "Nasrat!"

K dalším praktikám patřilo přivazování ke katru, kdy musel být bos, dostával pít studenou vodu, nemohl na toaletu a musel močit pod sebe. Dvakrát mu to provedl i obžalovaný.

Lékařské péče se nikdy nedomohl.

Na násilí se podíleli všichni příslušníci SNV, poškozený má jejich seznam, který vyšel v zahraničí v roce 1982.

K trestnímu oznámení Petra C. se připojil z důvodu, že obžalovaný, který se dopouštěl takového jednání v Minkovicích, má tu drzost být v Parlamentu.

Znalecký posudek MUDr. Hladíka z odvětví soudního lékařství je postaven pouze na výpovědi Jiřího W. Při charakteristice a posuzování závažnosti zranění vychází pouze ze slovního popisu poškozeného. Znalec neměl k dispozici žádné lékařské zprávy a záznamy. Zřejmě je ani mít nemohl, protože poškozený údajně nikdy nebyl po svém napadení ošetřován. Znalec tedy pouze hodnotil následky na zdraví poškozeného dle jeho slovního popisu, aniž by byly jakkoliv objektivně zjištěny. Tento důkaz tedy výpověď poškozeného nijak nepodporuje, ale naopak z ní vychází a není ničím verifikován. Pro rozdílnost popisu útoků poškozeným v přípravném řízení a v hlavním líčení, zejména i vzhledem k užití či neužití obušku, nelze ani hodnotit popisovaná zranění ve vztahu k jednotlivým útokům. Není nic objektivního na tom, že po úderech se vytváří podlitiny, projevují se bolestivostí, že po úderu do hlavy může postižený upadnout do bezvědomí, mít bolesti hlavy a zvracet atp. Obecného popisu následků je schopen i laik, který má průměrnou představivost a znalost lidského těla, přičemž znalec pak tato poranění pouze odborně pojmenovává a vyvozuje z takových popisů obvyklou délku obtíží a nutného léčení.

Při zpracování posudku z oboru psychiatrie znalec MUDr. Kobeda uvedl jako podklady i lékařskou dokumentaci, podle níž (dle záznamu o jednání z PSSZ) měl být poškozený psychiatricky sledován a léčen již od roku 1975. Byla u něj diagnostikována těžká polymorfni psychopatie, příznaky sociální maladaptace, neurotické potíže, úzkostně depresivní neurastenické. Byl konstatován dysharmonický vývoj od dětství s řadou frustrací a deprivací, osobnost charakterizována jako emočně nestabilní. Při vyšetřeních se opakovaně projevovaly tendence být něčím výjimečný, snahy k upoutávání pozornosti, stížnosti, snaha vzbudit pozornost, obdiv a soucit.

Znalec však akcentoval hlavně vlastní klinické vyšetření poškozeného. U poškozeného došlo k rozvoji duševní poruchy chorobného charakteru – Posttraumatické stresové poruchy. Znalec popsal její příznaky u poškozeného. Shledal vznik trvalých následků ve formě duševní poruchy, tzv. přetrvávající změny osobnosti po katastrofické zkušenosti. Poškozenému byl přiznán invalidní důchod z psychiatrické indikace. Nebyly zjištěny jiné okolnosti v životě poškozeného, kromě výkonu trestu, které by mohly uvedené následky způsobit.

Soud však musí vzít v úvahu, že poškozený z celkové doby strávené v nápravně výchovných ústavech strávil v NVS Minkovice necelých 21 měsíců. Ve výkonech trestu prožil asi devět a půl roku. Více než dvě třetiny strávil v III. NVS ve Valdicích, které označil i ve své Zprávě o poměrech v NVÚ Minkovice jako proslulý likvidační tábor. Traumatické zážitky měl poškozený nepochybně z obou nápravně výchovných ústavů. Valdice označil za daleko horší než Minkovice i svědek Jaroslav B., zejména pokud jde o zacházení s odsouzenými (oproti tomu svědek Jiří G. uvedl, že Minkovice byly horší).

Znalec z oboru klinické psychologie PhDr. Goldmann zjistil u poškozeného průměrnou inteligenci se sníženou pružností a zhoršení paměťového výkonu v oblasti novopaměti. Avšak bez vlivu na kvalitu vybavovaných událostí z doby věznění. Poškozený je schopen realisticky vnímat, hodnotit, uchovat v paměti a reprodukovat prožitky. Nebyly nalezeny tendence k fantazijnímu zpracování reality a vytváření konfabulací. Neprokazuje se zvýšená tendence stavět se do příznivějšího světla ani snaha manipulovat s informacemi.

U posledních dvou poznatků znalce z oboru klinické psychologie pokládá soud za poněkud zvláštní, že znalec u poškozeného nezjistil žádné tendence k vytváření konfabulací a fantazijnímu zpracování reality, ač je známo a prezentováno i v podkladech, které měli k dispozici, že poškozený je spisovatel a autor pohádek. Tedy je u něho fantazijní zpracování reality a vytváření konfabulací důležitým předpokladem jeho práce. Ostatně právě fantazie poškozeného hrála velkou roli např. přímo v povídce Noc kouzel, které je prezentováno jako dílo napsané přímo ve výkonu trestu, o Vánocích 1980 na cele OVKT. Jistěže nelze spisovatele paušálně vyloučit z postavení svědka nebo a priori je pokládat za nevěrohodné. Je však třeba hodnotit výpověď právě v souvislosti se schopností fabulace a fantazijního zpracování, která lze u autorů pohádek zpravidla očekávat vyšší, než u autorů literatury faktu.

Neprokázaná tendence stavět se do příznivějšího světla není zcela v souladu s údaji ze zdravotnické dokumentace, kterou měli znalci k dispozici, z níž z výpisu citují tendence poškozeného vzbudit pozornost, obdiv a soucit, stavět se do pozice výjimečnosti. Stejná osobnostní hodnocení poškozeného ohledně jeho tendencí být středem pozornosti jsou i součástí jeho osobního spisu z výkonu trestu. Tato hodnocení nelze paušálně odmítnout jenom z důvodu, že byla zpracována příslušníky SNV v době nesvobody. Hodnocení osobnosti odsouzených musela mít reálný základ a odrážet chování odsouzeného ve výkonu trestu. Ač nesla silný politický podtext a hodnocení ve vztahu k tehdejšímu socialistickému zřízení, k Sovětskému svazu apod., odrážela nutně i charakterové vlastnosti odsouzených jako takové. Nejen tzv. protispolečenská orientace a protisocialistické smýšlení muselo být hodnotícím kritériem pro zacházení s odsouzenými. I z hlediska vlastní bezpečnosti museli příslušníci SNV rozlišovat mezi odsouzenými podle jejich charakterových vlastností. K tomu je třeba přihlídnout i ke skutečnosti, že tzv. protisocialistických živilů byla ve věznici Minkovice menšina. Většinu odsouzených tvořili odsouzení za tzv. běžnou kriminální činnost. Lze stěží předpokládat, že by způsob a kritéria hodnocení obou skupin odsouzených byly diametrálně odlišné při popisu jejich osobnosti.

Je třeba konstatovat, že znalecký posudek je důkaz jako každý jiný, nemá vyšší či nižší hodnotu, a musí být hodnocen v kontextu ostatních důkazů provedených procesním způsobem v hlavním líčení.

Svědka Denis K. byl v NVS Minkovice od května 1977 do ledna 1982 za napadení policisty. Byl zařazen na oddíl A, vychovatelem byl pan Kulíček, jeho pomocníkem asi obžalovaný. Asi tři měsíce před koncem trestu byl zařazen na předvýstupní oddělení. Výkon trestu popsal jako koncentrák. Málo jídla, hodně práce, šikana. Když odsouzení nezvládali práci, byli kázeňsky trestáni. Odsouzení byli různě zdatní. On práci zvládal. Měl jiná kázeňská provinění. Sám byl také přerážen na pracoviště, kde nešla plnit norma a byl kázeňsky potrestán. Ohledně vychovatele Kulíčka uvedl, že dělal svoji práci a nikoho nebuzeroval, což znamenalo, že je nenutil pochodovat nebo dělat jiné zbytečné věci, nedělal osobní prohlídky na ubytovně, nedělal dusno apod. Obdobně se choval i vychovatel pan Burda.

K obžalovanému uvedl, že byl jeho „pracovní“, měl dozor na dílnách. Říkali mu Pes Filipes, protože byl „pes“, ale na dílnách to s ním šlo. Když vystudoval VUML, už to s ním nešlo, protože přiděloval na pracoviště, kde nešly plnit normy. V souvislosti se jménem obžalovaného si vybavil první vzpouru ve věznici, o níž měl informace z doslechu. Odsákalo to tehdy hodně lidí včetně obžalovaného. Svědek popsal jediné napadení, kdy na předvýstupním oddělení odmítl odvést řadu, obžalovaný mu vytrhl ešus a přerazil mu jím nos. Poté byl umístěn na „díru“, kde ho zbili.

Vzpomíná na pana Ježka. Marně se dožadoval ošetření zlomeného nosu, ošetřila ho jen ústavní zubařka, která mu sešila ret. Když chtěl věc nechat prošetřit dozorovým prokurátorem, ještě dostal kázeňský trest. Neví, zda mu něco říká jméno poškozeného. Má v podvědomí, že mu snad přerazili pendrekem ruku, nebo něco podobného.

Ze služebního hodnocení obžalovaného vyplývá, že obžalovanému byl udělen kázeňský trest za porušení povinností referenta režimu 17.11.1977 užitím mírnějších prostředků proti ods. Denisu K., které nehlásil představenému, neprovedl záznam a při ukončení jednal netakticky, což vedlo ke ztížení šetření.

Z výpovědi svědka Denise K. a služebního hodnocení obžalovaného nevyplývá, že by obžalovaný běžně užíval násilí vůči odsouzeným a záměrně vyhledával situace k jejich napadání. Právě okamžitá reakce na chování odsouzeného spíše potvrzuje závěry z jeho hodnocení v té době, že byl netolerantní a výbušný. Tedy okamžitě reagoval na odepření poslušnosti a porušení kázně ze strany odsouzeného. Nečinil tak nijak skrytě a zákeřně, ale otevřeně, ihned. Ohledně zdravotních následků u Denise K. nemá soud žádné další důkazy, jimiž by bylo možno popsané poranění verifikovat, a ověřit, že s odstupem času jej svědek nezveličuje, aby mohl být v dnešní době aspoň trochu za hrdinu. Lze si povšimnout i skutečnosti, že svědek byl údajně ošetřen, což odporuje tvrzení poškozeného o naprosté nedostupnosti lékařské péče. Není zřejmé, z čeho svědek vycházel, když tvrdil, že to s obžalovaným nešlo, když vystudoval VUML. Z osobního spisu obžalovaného vyplývá, že VUML absolvoval až v červnu 1982, tedy po skončení pobytu svědka v NVÚ Minkovice.

Jiří G. se s poškozeným ve VTOS nesetkal. Tedy k projednávaným skutkům se vyjádřit nemohl. S obžalovaným se setkával denně. Obžalovaný byl jeho vychovatelem. Fyzicky od něj nebyl nikdy napaden. Nemá ani poznatek o tom, že by fyzicky napadl jiného vězně. Popsal šikanování ze strany vězeňského personálu, tedy dozorců. Obširně se vyjadřoval k poměrům ve věznici.

Byl napaden dozorcí v souvislosti se svou stížností na kvalitu stravy, která byla vyhodnocena jako oprávněná. Pak se jeho represe stupňovaly a vyvrcholily fyzickou inzultací.

O poměrech ve věznici sepsal zprávu o poměrech NVÚ Minkovice v níž jsou popisovány poměry na přelomu 70 a 80 let, hovoří se tam o poměrech na pracovišti, hovoří se tam o pracovních normách a jsou tam věci, které si již dnes nepamatuje, ale tehdy je znal. Práce čerpá zejména ze zprávy Jiřího W., který byl v Minkovicích vězněn koncem 70 let, a pak jsou tam patrně zapracovány dodatky dalších lidí, kteří tam byli v té době věznění.

Na rozdíl od poškozeného uvedl, že nebyl problém s psacími potřebami, měl je běžně k dispozici.

Ač byl tento svědek „politickým vězněm“ obdobně jako poškozený, ve výkonu trestu v NVÚ Minkovice byl krátce po poškozeném, jeho osobní zkušenost s obžalovaným i dalšími příslušníky SNV je zásadně odlišná. Nevyplývá z ní, že by političtí vězni byli při výkonu trestu systematicky bití. Sám byl inzultován pouze jednou právě v souvislosti se stížností, která byla vyhodnocena jako oprávněná. Výpověď svědka proto nepodporuje výpověď poškozeného a je s ní v zásadních okolnostech rozporná.

Svědka Julius M. uvedl, že se s poškozeným setkal ve výkonu trestu. Byli spolu na ubikaci, ve stejném oddíle i na stejném pracovišti. Na poškozeném viděl zranění. Měl podlitiny, měl vymlácené zuby, prý mu ty zuby vymlátili bachaři. Slyšel také, že měl zlomená žebra. Bití bylo na denním pořádku. K výslovným dotazům uvedl, že se mu poškozený svěřil, že ho zmlátil právě obžalovaný. Bylo to vícekrát. Poškozený měl od obžalovaného nějaké podlitiny a nějaký vyražený zub, zlomená žebra, obžalovaný ho mlátil obuškem a pěstí.

Ke svědkovi se obžalovaný choval dobře, protože plnil normy. Jiní ale zažívali peklo, např. Jiří G.. Dostávali třeba menší stravenky. O bití vězňů obžalovaným má jen informace z jejich vyprávění.

Někteří byli bití jako žito určitě častěji, než jednou do měsíce. V této souvislosti zmínil poškozeného Jiřího W., Jiřího G. nebo Vladimíra H..

Výpověď tohoto svědka ve vztahu ke skutečnostem ohledně bití vězňů soud vyhodnotil jako nepravdivou, protože s poškozeným se svědek setkat nemohl, jestliže nastoupil do Minkovic v roce 1981.

Z doplnění dokazování kopií evidenční karty z osobního spisu odsouzeného Julia M. bylo zjištěno, že do NVS Minkovice byl poprvé eskortován z Prahy až 26.2.1981. V té době byl Jiří W. již od 24. listopadu 1980 ve Valdicích. Měli spolu být na jednom oddíle, což je vyloučeno nejen z důvodu, že se časově vůbec nesetkali, ale navíc by museli mít stejného vychovatele, přičemž vychovatelem svědka byl právě obžalovaný, který nikdy nebyl vychovatelem poškozeného. Tvzení o častém bití Jiřího G. je v rozporu s výpovědí uvedeného svědka, který byl zbit jen jednou.

Je otázka, z jakého důvodu svědek tyto nepravdy uváděl. Soud se nedomnívá, že by šlo o zlé úmysly svědka, protože svědek sám s obžalovaným špatné zkušenosti neměl, i když vyloučit je nelze. Může jít jen o podvědomé nekritické přijímání informací vlivem silné mediální masáže, kdy sdělovací prostředky poprávaly sluchu poškozenému a dalším bývalým vězňům, a barvitě popisovaly údajné praktiky obžalovaného.

Svědka Petr C. popsal poměry ve věznicích, na pracovišti a stravování. Lékařská péče byla pouze formální. Vězni byli rozlišováni barevně. Jako neformální trest za neplnění normy bylo bití pracovním referentem. Běžné bylo mlácení na uzavřeném oddělení nebo na díře.

Poškozený čelil šikanování dozorců, měl pověst hrdiny. Popsal vyprávění o zpěvu Internacionály. (Je to zaznamenáno i v hodnocení a kázeňských trestech poškozeného.)

Obžalovaný byl stejně brutální, jako ostatní. Nezprostředkované poznatky o jeho chování k odsouzeným má však jen z přímého chování obžalovaného ke své osobě. Bití však nezmínil.

Poškozeného zná jako spisovatele, který dlouhodobě projevoval zájem o literaturu. Nyní poškozený kandiduje za jeho stranu Pravý Blok.

Z výpovědi svědka Petra C. tak žádná skutečnost ohledně bití jakýchkoliv vězňů právě obžalovaným nevyplývá. Skutečnost, že ani Petr C., jako „politický“ vězeň nemá zkušenost s bitím ze strany obžalovaného, obdobně jako Jiří G., vyvrací tezi, že takové chování bylo u obžalovaného vůči politickým vězňům normou, případně že bylo normou i u ostatních příslušníků SNV. Pokud zmiňuje bití vězňů, popisuje je jako trest za neplnění norem ze strany referenta režimu. Zmiňuje bití na uzavřeném oddělení a na díře, ač osobní zkušenost s tím sám neměl.

Svědka Pavel S. byl v Minkovicích vězňem od března 1979 do června 1982 za pokus trestného činu loupeže. Naznačil, že šlo o zástupnou trestnou činnost, protože do té záležitosti byly zapleteny osoby ve vysokých pozicích a on musel nechat věci být.

Přijel do Minkovic stejnou eskortou jako poškozený. Za krátkou dobu se dostal do pozice skladníka a brigádyra vnitřního provozu a měl volný pohyb po celém NVÚ. Jeho činnosti bylo spravovat, ošetřovat, zajišťovat opravy a praní veškerého materiálu pro odsouzené, dále veškerého civilního šatstva, které bylo uloženo v jiném skladu, měl na starosti ševce, holiče, skladníky, krejčí a další. Byl zařazen na oddíle K nebo H. Měl oranžový pruh, volný pohyb mezi vězni i mezi policisty, dále mezi prádelnou, příručním skladem, skladem civilního šatstva a neustále byl ve styku s příslušníky SNV. Na rozdíl od jiných vězňů je znal jménem. Znal rozpisy služeb a byl v té době asi neinformovanějším odsouzeným.

Obžalovaný Vondruška byl v té době vychovatelem jednoho z oddílů válcové technologie, A nebo B. Svědek se s ním běžně setkával na pracovišti, protože se pohyboval po celém NVÚ. Obžalovaný byl jedním z těch, kteří se střídali ve službě tzv. vychovatele dne, nad rámec své práce vychovatele.

Svědék byl tím, kdo každého odsouzeného, který přijel do Minkovic, vybavil vězeňským oblečením, napsal do karty jeho osobní údaje, majetek, se kterým přijel, a sepsal všechny věci. Byl tím, kdo od nich při nástupu na OVKT přebíral jejich věci, které si museli přinést z oddílu, musel je vybavit oblečením na díru. Potom je opět vybavoval, když šli zpět. Vídal tak vězně před i po kázeňském trestu, nahé, věděl o všech jejich věcech i co se dělo při výkonu těch kázeňských trestů. Příruční sklad, v němž pracoval, byl v suterénu budovy, která se nazývá pentagon, kde bylo vedení ústavu. Ze skladu vedl mezi oddílem B a pentagonem koridor a za ním byla další budova, v jejímž přízemí bylo tzv. oddělení výkonu kázeňských trestů. V prvním patře té samé budovy byl sklad civilního oblečení a hlavní sklad výstroje vězňů. Trávil tam hodně času. Okna cel se otevírala zvenčí, takže ven vyšlo spousta zvuků, které svědek slyšel. Kromě toho i hodně viděl.

Poškozený byl jeho nejčastější klient, protože byl neustále trestán. Četnost jeho trestů se dá ilustrovat na tom, že mu nikdy nenarostly vlasy delší než půl cm, protože při příjezdu do Minkovic byl odsouzený ostříhán dohola stejně jako při každém nástupu kázeňského trestu.

Poškozený byl v Minkovicích naprosto nepřehlédnutelnou osobou, stejně jako obžalovaný. Ačkoliv byl malé postavy a velmi subtilní a nenápadný, takto byl člověk s naprosto neskutečnou morální integritou a konzistencí. Přestože byl neustále kázeňsky trestán a bit jako žito, nic ho nezlomilo a nikdo si s ním nevěděl rady. Jedině čistou represí ho vždy někam uklidili, aby ho nebylo vidět. Pořád vedl přednášky o lidských právech, o předpisech, o svobodě, byl naprosto nezlomitelný. Přednášky vedl poškozený podle své potřeby, protože byly neustále porušovány tehdejší stávající zákony o výkonu trestu. I když NVÚ byl tábor, kde převýchovnou taktikou byla tvrdá a velmi těžká práce v nedůstojných podmínkách, byla ořesná strava, hlad, bití, tak na druhou stranu tam bylo mnoho velmi korektním příslušníků SNV, u kterých nebyla nikdy ani tendence k tomu, že by mohli někoho bít a kteří se toho nedopouštěli. Naopak byli takoví, kteří se toho dopouštěli pravidelně a zřejmě si to užívali. Poškozený dopadl podle toho, kdo zrovna byl ve službě. Přednášku dělal těm příslušníkům. Mezi vězni byl poměrně populární figurkou a od určitých silných kriminálních osobností požíval i určité ochrany, aby nebyl šikanován jinými spoluvězni.

Svědék odkázal na svou knihu Kiosek na pláži, kterou napsal v roce 2011, tedy 2 roky před tím, než věděl, že bude nějaký soud. Popsal v ní veškeré poměry v Minkovicích.

Poškozený byl terčem násilí často. Svědek tomu byl i osobně přítomen. Jednak na kinosále, kde probíhaly osobní kontroly po návratu ze zaměstnání, jednak na oddělení výkonu kázeňských trestů. Tam byl svědkem násilí asi dvakrát za tři roky. Většinou tam však nechodil. Šel tam pouze tehdy, když ho tam nadřízený s něčím poslal. Byl však velmi často o patro výš a slyšel velmi vzrušené debaty mezi vězni a příslušníky SNV i zvuky bití. Za pár dokázal rozpoznat, jestli padla facka, rána pěstí, zda rána obuškem padla na holou kůži, přes košili, přes uniformu, jestli se nakopávají ešusy, zvuk kopance.

Podle hlasu rozeznával, kdo tam právě je, věděl i jak kdo chodí, jak se šourají, jak řvou, jaké výrazy používají, jaké mají vady řeči. Odmítl však sdělit jména s tím, že obžalovaný je pouze pan Vondruška a bez důkazní přípravy si to nedovolí. Mezi příslušníky SNV byli důstojníci či praporčíci, které by označil za sociopaty se sklonem k násilí. Nebyl to úplný standard, ale u velkého počtu ano. Bylo to několik vychovatelů, několik referentů režimu a dokonce i 3 nebo 4 vyšší funkcionáři útvaru. Do této skupiny patřil i obžalovaný nebo pan Burda.

Na oddělení OVKT byla jednak stálá služba, docházeli tam referenti režimu, kteří tam přiváděli a odváděli vězně, chodili tam vychovatelé, kteří byli buď ve službě vychovatele dne, nebo tam nosili poštu, případně si tam šli s vězněm ze svého oddílu něco vyřídit. Chodívali tam i vyšší funkcionáři útvaru, pokud tam měli něco k vyřizování a tzv. sportovci, kteří si tam šli něco užít.

Obžalovaný tam chodil, když byl ve službě, která se pro každého opakovala asi jednou za 14 dnů. Obžalovaný se zapsal jako velmi horlivý policista, který vykonává svou práci s vysokým stupněm zaujetí. Svědek se pohyboval po kancelářích svých nadřízených a slyšel jak se příslušníci SNV o

lecčems baví. Obžalovaný byl z hlediska velení SNV hodnocen jako velice iniciativní vychovatel a policista. Ze strany odsouzených to bylo nebezpečné, protože dostat se mu do rukou znamenalo vážné problémy. Několikrát viděl a mnohokrát slyšel, že pan Vonduška vězně bil. Nejen poškozeného. Poškozeného například přivedli do toho příručního skladu, do chodby, kde se musel postavit před katr, který odděloval chodbu od skladu, musel tam dát svůj ranec a svléknout se do naha. Svědek mu zatím chystal věci na výkon kázeňského trestu. Pokud se někomu z vychovatelů zdálo, že se nepřevléká dost rychle, tak na něj obžalovaný začal řvát, strkat do něj, mlátit s ním o zeď, nebo ho tlouct. Stalo se to několikrát před jeho zraky a to ve skladu, ale zejména na kinosále. Stávalo se to i na „dírách“.

Svědék dodal, že případ zná z médií, neví, co bylo vše vypovězeno, ale obžalovaný byl pověstný, že nosil za opaskem kožené rukavice, aby někoho nemusel mlátit holou rukou. Obušek většinou nenosil připnutý na poutku, ale za páskem za zády, a uměl ho použít okamžitě. Typické násilí proti vězňům bylo, že vzal obušek a píchl ho např. do břicha nebo do žeber. Dělali to i jiní, ale řada vychovatelů se chovala naprosto korektně. Jako příklad uvedl poručíka Zembola, který měl autoritu, vše řešil domluvou, nikoho neuhodil a na nikoho neřval. Na druhou stranu tam byli vychovatelé jako obžalovaný, kteří to měli jako hobby.

K dotazu na konkrétní napadení poškozeného uvedl, že byl u toho, když obžalovaný přišel jako vychovatel dne, s poškozeným si začali něco říkat, obžalovaný mu vrazil obušek někam do žeber nebo do břicha a pak s ním tloukl o zeď, až poškozený „vadnul“. Pak tam ještě padla nějaká rána. K napadení došlo přímo ve skladu.

Poškozený byl velkým oblíbencem všech režimových služeb při návratech ze zaměstnání, k osobním prohlídkám na kinosále. Poškozeného vybrali třeba dvacetkrát za měsíc, některé jiné ani jednou. Vězni byli svlečeni donaha, příslušníci jim probírali všechny věci, co měli v mošně a v kapsách. Zakázané věci zabavovali nebo ničili. Vězni museli zvedat ruce, příslušníci se jim hrabali ve vlasech, zda tam nemají něco schovaného. Často vězni seděli na bobku v hlubokém dřepu a příslušníci jim v nemocničních rukavicích prohlíželi genitálie. Občas padla nějaká rána. Některé vězně pak poslali pryč a nechali si tam pár „oblíbců“, kteří museli ještě zametat a sbírat špačky. Často někdo z nich dostal ještě nakládačku. Vícekrát takto viděl bití poškozeného.

Rozhodně viděl napadení ve skladu a napadení v kinosále. Vícekrát slyšel křik poškozeného a obžalovaného, jejich „dialog“, jak to tam probíhalo. Konfliktů bylo několik ale asi ne desítky. Desítky napadení byly, ale ne poškozeného. Napadení ve skladu bylo v druhém roce svědkova pobytu v Minkovicích, asi na začátku roku 1980. Něco probíhalo již na konci roku 1979.

Ve skladu vídal odsouzené nahé, proto viděl i jejich zranění. Poškozený nastupoval na OVKT bez modřin a končil s modřinami. Na poškozeném viděl modřiny na zádech, na ruku, přes žebra i na nohou. Ohledně krve viděl snad jen krev z nosu, jednou asi i tržnou ránu na hlavě. Neviděl otevřené krvácející rány. Nevzpomíná si, že by poškozeného eskortovali do nemocnice s nějakým vážným zraněním. Většinou to bylo kvůli nemoci. Po nakládačce nebylo zvykem, aby se odsouzený hlásil na ošetřovně, protože to bylo zbytečné.

Z dalších prvohlavových odsouzených poznal ty nejvýraznější, kteří byli nejvíce postihováni. Jmenoval Jiřího G., Petra C. a Jiřího CH..

Vězeň, který byl politický, se s tím netajil. Člověk nemusel nic poznávat a chování příslušníků SNV k takovým lidem bylo přísnější, hrubší a dávali to i sami najevo svými komentáři. Příslušníci SNV se snažili vyřizovat vnitřní pořádek a kázeň přes výrazné kriminální osobnosti, které zastávaly různé funkce ve vězeňské samosprávě a dokázaly si zjednat pořádek. Za tuto činnost měla samospráva vlastní ložnici s televizí, tolerovaly se homosexuální večírky, mohli kohokoliv zbít, měli nejlepší stravenky, dostávali nejlepší práci. Tyto silné kriminální osobnosti vládly oddílu a spolupracovaly s vychovatelem. V ústavu byla tendence politické vězně dusit, proto je zařazovali do takovéto subkultury, aby je zlomili.

Pamatuje si, že pan Jiří G. byl také hodně bit, býval často na OVKT a na zvláštním oddělení. Zbitého ho viděl vícekrát.

U odsouzeného Petra C. bití na vlastní oči neviděl, ale podle svých sluchových vjemů má za to, že byl na dírách bit.

Na svědka samotného si nikdo nedovolil. Dokázal si získat respekt na obou stranách vězeňské subkultury. Měl vysokou inteligenci a psychologicky si vyhodnotil svou pozici a našel polohu, jak se má chovat. Bachaři ho hodně potřebovali, protože měl věci v pořádku, zodpovídal za majetek SNV v řádu milionů a zvládal poměrně složitou administrativu. Nikdo mu tam nekradl. Vše dokázal vyřídit ke spokojenosti nadřízených a všichni byli dobře hodnoceni.

Do skladu byl přeřazen někdy v srpnu nebo září 1979 a dostal oranžový pruh s volným pohybem. Do té doby byl asi 4 nebo 5 měsíců v prádelně. Ve skladu byl až do svého podmíněného propuštění v červnu 1982. Nad prádelnou měl potom takovou supervizi. Jeho hlavní náplní byla administrativa. Propočítával spotřebu pracích prášků a dalších prostředků na vězně. Chodil tam pomáhat, ale nejvíce práce měl ve skladu. Odtud se vypravovaly eskorty dovnitř i ven, propouštění vězňů a výkon kázeňských trestů.

V Minkovicích byl stav asi od 945 po 1056 vězňů. Tehdy měl svědek přesná čísla, protože dělal administrativu. O vězních mohl cokoliv zjistit, protože jejich věci dával do pytlů a to včetně odevzdaných písemností a rozsudků. O tyto věci pečoval a byl považovaný za velmi zodpovědnou osobu, která ví, co má kdy říkat, co kdy dělat, co má kde říci, takže mu nikdo nezakazoval se do těch spisů dívat.

Znal i počet příslušníků SNV, již si ho nepamatuje, bylo to kolem 100.

S poškozeným se setkával dost často až do konce jeho pobytu v Minkovicích. Poškozený byl eskortován do III. nápravně výchovné skupiny do Valdic koncem roku 1981, svědek vypravoval jeho eskortu. Rokem 1981 si je naprosto jistý, nepamatuje si jenom přesné datum.

Poškozený nebyl vsazován do šatlavy jen z důvodu kázeňského trestu, ale před každým výročím, před každým svátkem. Ať to byly Vánoce, státní svátek, 1. máj, 21. srpen, únor. Na díře strávil asi dvoje Vánoce.

Svědka dále popisoval, že žádné stížnosti se zásadně neřešily. Probíhala tam levota mezi příslušníky i vězni. Ve skladu si příslušníci nechávali přešívát i civilní věci, spravovat boty, automechanici tam spravovali i soukromá auta. V údržbě se vyráběly dveře a okna na chaty, bachaři si chodili do kuchyně pro maso, apod. Každý se snažil využít možností. Někteří příslušníci SNV si dokonce nechávali od příbuzných vězňů posílat domů peníze, např. 3000 Kč a vězni, kterému rodinní příslušníci ty peníze zaslali, dali jen 300 Kč v táborových poukázkách. Když to potom prasklo, byla snaha to neřešit, ale spíše chytit zdroj, odkud to prasklo. Stěžování na nějaké bití proto nemělo smysl.

Práce tam byla velmi těžká v nevyhovujících pracovních a hygienických podmínkách. Normy byly často zdrojem konfliktů mezi samotnými odsouzenými. Když někdo nestačil v práci ostatním, ostatní se ho snažili motivovat, takže docházelo ke konfliktům a bití mezi nimi. Z práce se vraceli prosáklí chladícími oleji, tmely. Šaty do rána nikdy neuschly a druhý den v nich museli opět do práce. Lidé měli olámané a špinavé nehty. Když se svlékli, byli úplně tmaví, špinaví, jen pod oblečením byli o něco světlejší. Nemohli se mýt. Ze 150 lidí se podařilo osprchovat 4 až 5 šťastlivcům. Další katastrofou byla strava. Hladoví lidé se snáze zlomí.

K osobě svědka byly provedeny i důkazy jeho opisem z Rejstříku trestů, nařízením výkonu trestu a usnesením o podmíněném propuštění.

Z těchto listin bylo zjištěno, že vykonával trest odnětí svobody v trvání 6 let se zařazením do II. NVS uložený rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 12.12.1978, sp. zn. 2 T 29/78 za pokus

trestného čin loupeže podle § 234 odst.1,2 tr. zákona. Výkon trestu byl nastoupen dne 16.2.1979 se zápočtem vazby od 5.5.1978 do 16.2.1979. V NVÚ Minkovici vykonával trest od 1.3.1979, pracovní byl zařazen nejprve do ústavní prádelny, poté do intendačního skladu. Získal titul vzorného pracovníka. V mimopracovním převýchovném procesu byl zapojen do činnosti ústavní propagace, pracoval jako ústavní novinář. Byl 16x kázeňsky odměněn. Podmíněně propuštěn byl usnesením Okresního soudu v Liberci ze 17.6.1982 pod sp. zn. Pp 76 na zkušební dobu 6 roků, v níž se osvědčil. Odsouzení bylo zahazeno Obvodním soudem pro Prahu 8, sp. zn. 3 Nt 174/88 dne 7.3.1989.

Z článku Pavla S. s názvem Vondruška je hanbou všeho, co se stalo po 17.11.1989, ale i dříve, publikovaného dne 22.11.2010 na stránkách blog.iDNES.cz, vyplývá, že již v listopadu 2010 se svědek aktivně zajímal o probíhající hlavní líčení, sledoval průběh na internetu a vyjadřoval se k výpovědím obžalovaného i poškozeného a k poměrům v NVÚ Minkovice. Velice negativně a nepřátelsky se vyjadřoval k osobě obžalovaného, který by podle něj měl být odsouzen celou společností stejně, jako jeho strana KSČM.

Soud shledal, že výpověď tohoto svědka obsahuje jednak sama o sobě logické rozpory, obsahuje rozpory v zásadních okolnostech s výpovědí poškozeného i s některými listinnými důkazy.

Svědka se o projednávaný případ obžalovaného od počátku zajímal, o čemž svědčí i jeho blog z listopadu 2010, který byl zjevně podnětem státnímu zástupci k navržení jeho výslechu a obstarání podkladů k jeho osobě. Přesto u hlavního líčení v souvislosti se svou knihou, kterou se zjevně snažil u hlavního líčení propagovat, uvedl, že ji psal v roce 2011, kdy vůbec nevěděl, že proběhne nějaký soud. To je zjevná lež.

Dále tvrdí, že byl očitým svědkem napadení poškozeného obžalovaným, což je v přímém rozporu s výpovědí samotného poškozeného. Odlišná jsou i místa napadení a způsob jejich provedení.

Další lži je tvrzení, obdobné jako u Julia M., že viděl vícekrát zbitého i Jiřího G., neboť uvedený svědek byl dle své výpovědi zbit jen jednou. Rovněž je v rozporu s výpovědí Petra C., který se vůbec nezmiňuje, že by byl mlácen, když tvrdí, že podle zvuků, které slyšel ve skladu nad celami, byl tento odsouzený bit.

Tvrzení svědka o tom, že ze skladu nad celami OVKT rozeznával jednotlivé hlasy i zvuky úderů, které od sebe dokázal identifikovat, je zcela nevěrohodné. Svědek byl zařazen v táborové režii v intendačním skladu. Ten se nacházel v suterénu tzv. Pentagonu, tedy hlavní budovy, v níž bylo velitelství a přijímací oddělení. Uvedl, že na OVKT byl svědkem násilí asi dvakrát za tři roky. Většinou tam však nechodil. Šel tam pouze tehdy, když ho tam nadřízený s něčím poslal. Je nelogické, aby trávil tolik času právě v technickém zázemí nad OVKT, které bylo v samostatné budově. A ze skladu v suterénu tzv. Pentagonu nemohl vědět nic o tom, co se děje na OVKT. I kdyby byl v patře nad celami OVKT, má soud za vyloučené, aby slyšel nebo dokonce dokázal od sebe rozpoznat jednotlivé druhy úderů. Mohl by nepochybně slyšet hlasitý křik, ale úder do těla, které vydávají jen velmi slabý zvuk, slyšet rozhodně nemohl. Pokud by měl zvuky slyšet svědek mimo celu, pak by naopak vězeň v cele měl slyšet zvuky z venku. Např. svědek Miloslav V. uvedl, že do cely z venku prakticky žádné zvuky neslyšel.

Už samotné zařazení svědka v táborové režii, jeho hodnocení, dle kterého mimo práci pracoval v ústavní propagaci, i popis svědka o jeho nepostradatelnosti pro příslušníky SNV, svědčí o tom, že byl v té kategorii odsouzených, před nimiž se dle výpovědi poškozeného a zejména jeho Zprávy o poměrech v NVÚ Minkovice, museli mít ostatní odsouzení velmi na pozoru. Tvrzení svědka o tom, jak se snažil určitým způsobem odsouzeným pomáhat a např. dal poškozenému nové čisté prádlo je poněkud v rozporu s tím, že na druhou stranu měl údajně vše v naprostém pořádku, nikdy mu nic nechybělo a vycházel i se všemi příslušníky SNV. Jeho tvrzení o své absolutní spolehlivosti je v rozporu s tvrzením o levotě, která ve věznicí probíhala. Pokud by příslušníci prováděli levotu,

kteřou svědek popisuje, pak by odsouzený mohl stěžít udržet vše v pořádku, aniž by sám narazil. Buď si vymýšlí či výrazně zveličuje, nebo se na takové činnosti musel sám podílet.

I skutečnost, že čin, pro který byl odsouzen, tedy pokus loupeže, se snažil vydávat za zástupnou trestnou činnost a snažil se naznačit, že ve skutečnosti za tím stály nějaké vysoce postavené osoby, svědčí o určité osobnostní pokřivenosti svědka.

Pokud by za jeho odsouzením byla skutečně nějaká politická vůle a současně by v Minkovicích měli mít političtí vězni peklo na zemi, pak celý jeho průběh výkonu trestu včetně kázeňských odměn a podmíněného propuštění tuto skutečnost naprosto popírá.

Soud shledává výpověď svědka za záměrnou konfabulaci za účelem odsouzení obžalovaného, k níž využil skutečnosti, že sám v NVÚ Minkovce pobýval, a svou novinářskou a spisovatelskou erudicí pro zpracování faktů a fikce, aby vyzněla co nejhůře pro obžalovaného, k němuž neskrývá otevřené nepřátelství.

Svědka Miloslava V. byl přeložen do Minkovic 3.11.1977. Z nástupního oddělení byl zařazen na oddíl A, kde strávil asi 6 měsíců. Na oddíle A byl pracovníčně zařazen jako tmelič na sestavě. Z oddílu A přešel na oddíl C, kde pracoval na údržbě válcové technologie. Protože byl v emigraci, měl zapsáno, že má vztah k západu, byl automaticky protispolečenský nebo protisocialistický. Bylo s ním zacházeno jinak, než s ostatními vězni. Byl trestaný za maličkosti. Na eskortním oddělení v Praze propašoval dopis, který zaslal na správu sboru nápravné výchovy. Ale oni ten dopis nepostoupili a poslali ho zpět od Minkovic. Za krátkou dobu dostal korekci, i když to zdůvodnili jinak. Byl tam za to, že si koupil více, než vězni mohli mít. Bylo to asi v roce 1978, možná 1979. Nutili ho, aby ten dopis zrušil. Když ho vedli na chodbu, čekal tam na něj člen eskorty, který ho tam odvedl, a zástupce náčelníka mu řekl: „Sekni mu a nesej se s ním“. Pak si to rozmyslel, protože ten dopis by stejně neposlali. Když by mu ji sekl, tak by dnes asi neměl všechny zuby. Raději couvl. Fyzického násilí se vůči němu nakonec nikdo nedopustil. Korekce znamená samovazbu. Nacházela se na oddělení výkonu kázeňských trestů. Bylo to v samostatné budově v přízemí. Více pater asi neměla. Ostříhali ho dohola, převlékli, dostal minimální oblečení. Ostříhali ho přímo na chodbě samovazby. Výměna oblečení probíhala ve vedlejší budově, kde se tomu říkalo v Pentagonu, a to ve sklepě. Na samovazbě byla stále zima a často chlapi řvali, jak dostávali. Když některý něco někde měl, tak si ho tam zavedli a tam ho propleskli. V Minkovicích to bylo normální, s tím musel každý počítat. Dokonce viděl, jak zástupce náčelníka propleskl dozorce. Člověk musel vystihnout situaci, jak se přizpůsobit. Kdyby se nedokázal přizpůsobit těm poměrům, tak by ho tam vybuchali.

Svědka při výpovědi přečetl své sdělení soudu o poměrech v NVÚ Minkovce, kde popsal pracovní podmínky vězňů, kteří museli plnit dvojnásobné normy oproti civilním zaměstnancům na zastaralých stojích. Při neplnění byly kázeňské tresty, hlavně hlad. Kdo nestíhal, byl předhozen osádce sestavy, která jej měla fyzickým napadáním napravit za tichého souhlasu směnových či výchovných dozorců. Popsal nedostačující hygienické podmínky. Poměry přiváděli vězně k sebevraždám a sebepoškozování, aby se dostali do jiné věznice. Minkovce ovládala StB. Přesto se našli dozorcí, kteří se k odsouzeným chovali slušně. Teror násilí a šikanu připustil náčelník věznice, vykonavatelem byl jeho zástupce mjr. Starý, který si dovolil kdykoliv kohokoliv inzultovat. Podobné metody vnutil ostatním dozorcům.

O poškozeném svědek nic neslyšel, jeho jméno si nevybavuje.

S obžalovaným neměl nikdy nic do činění, byl na něj tázán při vyšetřování. Znal jen jeho přezdívku. Popsal jeden incident, při kterém obžalovaný napadl na hale jednoho odsouzeného, který po směně vyšel z WC. Tam chodili odsouzení čichat éter. Obžalovaný ho dohonil a „zašlápl“ ho. Když ho měl na zemi, tak ho několikrát nabral a pak ho ještě dodělal pendrekem. Ten chlap byl vyhublý, byl tam několik let. Obžalovaný ho vzal ze zadu za bundu a vyvedl ho ven.

Svědék si nevšiml, že by na OVKT byly nějaké kamery. Vychovatelé dle jeho výpovědi byli oděni ve služebním, ale obušek nenosili. S vychovatelem přišli do styku až po práci a ten měl svou kancelář přímo na oddělení.

Svědék, ač byl odsouzen jako tzv. kopečkář a charakterizován jako protispolečenský či protisocialistický, zažil pouze jedno umístění na OVKT. Sám nebyl nikdy od nikoho z příslušníků SNV bit. Pod hrozbou násilí však stáhl svou stížnost. Pracovní normy zvládal díky řemeslu. Výpověď svědka tak nesvědčí o přísnějším zacházení s tzv. politickými vězni nebo protisocialistickými živly.

Ohledně popisu jediného jednání obžalovaného, kterého měl být svědkem, soud shledává několik okolností, které průběh události znevěrohodňují. Soud má za vyloučené, aby odsouzený, navíc s pověstí a „protispolečenským profilem“ svědka, mohl zůstat sám na pracovišti a dokonce mít klíče k zamčení dílny, jestliže odsouzení byli odváděni v útvarech referenty režimu a na pracovišti se v nepřetržitém provozu pravidelně střídaly směny. Charakter nepřetržitého provozu a způsob příchodu a odchodu odsouzených na pracoviště vylučuje, aby jakýkoliv odsouzený zůstal na pracovišti sám.

Svědék Miroslav Zembol, kterého i Pavel S. označil za slušného a korektního, zcela vyloučil, že by kterémukoliv odsouzenému mohly být svěřeny klíče od pracoviště. Kdo by to udělal, byl by vyhozen.

Popsané jednání ani nebylo nijak časově zařazeno a vzhledem k tomu, že s obžalovaným svědek jinak nepřišel do styku, vyvstává otázka, zda tím, kdo měl vězně údajně napadnout, měl být opravdu obžalovaný.

Avšak ani kdyby tvrzení svědka ohledně napadení vězně na pracovišti bylo pravdivé, vězeň by zjevně závažným způsobem porušil předpisy o výkonu trestu a dostižení a napadení proto nemůže být důkazem záměrného systematického fyzického trestání odsouzených.

Svědék Jaroslav B. uvedl, že ve věznicí Minkovice byl asi v roce 1972. Byl tam asi dva roky za znásilnění. S obžalovaným se tam tehdy setkal. Již neví, na kterém oddíle byl zařazen. Obžalovaného znal jako bachaře pod přezdívkou „pes Filipes“. Jméno se dozvěděl, až když s ním měl soud, protože obžalovaného s dalšími spoluvězni napadli. Chtěli tehdy utéct. Napadli bachaře večer při prohlídce. Obžalovaného si vybrali asi záměrně, protože byl nejhorší. Napadal a mlátil. Sám si však nevzpomíná, že by ho obžalovaný mlátil. Jednou, když odmítl pracovat, ho obžalovaný připoutal na katr a nechal ho tam celou směnu. Dělal to i jiní dozorcí jiným odsouzeným. Když šli na odpolední směnu, několik jich tam takto viselo. Nedokázal říci, v čem byl obžalovaný horší než ostatní. Neví, proč si vybrali k útěku zrovna jeho směnu. On k tomu byl přemluven, jeho nápad to nebyl. Dostal tehdy dalších 11 let za pokus vraždy Celkem vykonal přes 18 let, 2 roky v Minkovicích a 16 let ve Valdicích. Minkovice označil proti Valdicím za zlaté.

Při popisu osobních prohlídek na kinosále uvedl, že to je normální všude. Když odmítal práci, dali ho do díry. Proti tomu se neodvolává. Na díru za nimi vychovatel nechodil, co by tam dělal. Stravu jim tam dávali okénkem. Kdo ji nosil, si nepamatuje, ale všude to obvykle dělají muklové.

K dotazu, zda někdy viděl obžalovaného někoho bit, uvedl, že viděl. Bylo to u kuchyně, obuškem, neví, kdo to byl a proč. Nebyl to však jen obžalovaný, takových bylo víc. Proti Valdicím označil obžalovaného za slabý čajíček. Ve Valdicích bylo daleko hůře.

Politictí vězni, nebo prvohlavoví, eventuelně za nějakou protistátní činnost mu nic neříkají, neví, co to je. Za něj tam asi nebyli.

Svědék vypovídal z pozice zkušeného recidivisty za násilnou trestnou činnost. Byl jedním z odsouzených, kteří při útěku v roce 1974 obžalovaného napadli, a poté byl odsouzen za pokus vraždy. Svědek zjevně rozdíl v zacházení s různými kategoriemi odsouzených nepozoroval. Pojmu politický, prvohlavový nebo za protistátní činnost vůbec nerozumí. Chování příslušníků SNV, při

kterém byli vězni i fyzicky bití, pokládal za standardní podmínky výkonu trestu. Valdice označil v tomto směru za horší než Minkovice. Pokud zmínil obžalovaného jako jednoho z nejhorších, nedokázal popsat, v čem byl nejhorší. Svědka měl po dobu směny připoutat ke katru, což však činili i jiní dozorcí jiným vězňům. Ohledně bití si vzpomněl na jednu událost, kdy měl obžalovaný někoho bít obuškem u kuchyně.

Jednak bez bližšího popisu okolností nelze učinit žádný skutkový závěr, zda nešlo v danou chvíli o oprávněné užití donucovacího prostředku, jednak jediný zážitek opět nesvědčí o nějakém systematickém bití vězňů a v neposlední řadě jde o rané období počátků služebního poměru obžalovaného, kdy mu bylo právě neadekvátní jednání vytýkáno. Svědectví Jaroslava B. proto nepřináší žádné nové informace k projednávaným skutkům.

Svědka Antonín L. vykonával trest odnětí svobody v NVS Minkovice v letech 1982 až 1983. Byl odsouzen k sedmi letům za opuštění republiky. Většinu času strávil na OVKT. Vedením věznice byl hodnocen jako nevládnutelný vězeň, projevující se nepřátelsky k socialistickému zřízení. Nevzpomínal si na podmínky na celách, pouze na OVKT. Byl to nízký samostatný barák. V objektu se nacházela šatna a umývárna a na chodbě byla kancelář bachařů. K tomu nakreslil schematický pláněk.

Svědka popsal otřesné podmínky na pracovišti a nedostupnost lékařské péče, která závisela na ochotě bachařů odsouzeného k lékaři dovést. Pro jídlo chodili odsouzení s ešusy k okénku kuchyně. Jídlo se vydávalo podle pracovního režimu. Byl značný psychický tlak na vězně. Pracovní norma se nedala plnit a při neplnění vězeň nedostal plnou dávku jídla.

Poškozeného neznal, ve výkonu trestu se s ním nesešel, osobně ho nezná.

S obžalovaným se ve věznici setkal. Neví, kdy to bylo. Byl nahý na umývárně a převlékal se, když tam obžalovaný vtrhl a zařval na svědka otázku, za co sedí. Když mu odpověděl, že za kopečky, udeřil ho obžalovaný pendrekem a to rukovětí do žeber, pak pěstí do obličeje. Na rukách měl asi kožené rukavice. Svědek upadl na zem, ležel asi na boku a obžalovaný ho bil pendrekem do zad v oblasti ledvin, přes zadek a přes stehna. Měl tam pak podlitiny a 14 dní nemohl chodit. Když obžalovaný odcházel, zpíval si: „ Já jsem pes Filipes, mě se každé kopečkář bojí.“ V té době ho neznal, říkali mu jen Filipes. Poznal ho až v televizi při sledování zasedání poslanecké sněmovny. Jindy ho obžalovaný nezbil. Slyšel jeho hlas; když zařval, třásl se stěny i vězni. Ví, že obžalovaný byl vychovatel, ale neví na kterém oddělení. Nebyl svědkem žádného násilí obžalovaného vůči jiným odsouzeným a ani on nemá svědka, jak ho obžalovaný bil.

Dále se svědek vyjádřil, že průběh procesu sleduje na internetu a vyjadřoval se k výpovědím obžalovaného, poškozeného a svědka Šimka.

Ohledně napadení obžalovaným soud pokládá výpověď svědka za nevěrohodnou z několika důvodů. Soud pokládá s ohledem na výpověď poškozeného i jeho zprávu o poměrech v NVÚ Minkovice za vyloučené, aby odsouzený byl sám na umývárně. Odsouzení se dle výpovědi poškozeného i jeho písemného materiálu chodili koupat hromadně, popsána je i časová tíseň, kdy ne každý se vykoupal stihl. Což zmiňuje i svědek Pavel S.. Svědek proto stěží mohl být napaden sám na umývárně. Věrohodnost snižuje i tvrzený popěvek obžalovaného, při němž se měl obžalovaný sám označovat přezdívkou od vězňů, což soud pokládá za velmi neobvyklé a vysoce nepravděpodobné. Svědek se netají tím, že celé řízení sleduje na internetu a je tak informován i o obsahu výpovědi obžalovaného i jednotlivých svědků, přičemž se až v průběhu hlavního líčení proti obžalovanému jako svědek přihlásil.

Z výpovědi Mgr. Karla Kosteckého vyplývá, že asi v roce 1980 byl jmenován prokurátorem.. Už neví, v kterých letech vykonával dozorovou činnost nad NVÚ Minkovice. Stížnosti byly, ale většinou se týkaly práce, kterou odsouzení nestíhali. Již si nevzpomínal, zda byly stížnosti na jednotlivé příslušníky SNV, nebo na fyzické napadání vězňů. Podstata problému v Minkovicích byla práce, vězni dlouhodobě nestíhali, hodnotilo se to jako odmítavý postoj v práci, byli

přeřazování do vyšší nápravné skupiny. Podstatou problémů byla práce, nikoliv brutalita. Preciosa byl jediný podnik, který tam byl. Kdyby tam byl podnět od vězně z hlediska násilí, tak by to musel řešit. Drtivá většina stížností nebyla shledána důvodnými.

Svědék popsal i barevné rozlišení vězňů na útěkáře a násilné. Další odlišení měli odsouzení v táborové režii.

S obžalovaným se setkával v rámci plnění služebních povinností, poznatky z jeho služebního poměru o něm nemá, ve vztahu k odsouzeným se jevil přísný, méně benevolentní.

Korespondence mezi odsouzenými a prokurátorem nepodléhala cenzuře. Součástí prověrek byly i pohovory s odsouzenými na jejich žádost, při nichž měli právo hovořit bez přítomnosti příslušníka SNV.

Výpověď svědka není v rozporu s výpověďmi svědků Ladislava Kulíčka, Miroslava Zembola, Emila Ubiase a Jaroslava Zajíčka. Není (pochopitelně) v souladu s výpověďmi svědků z řad tehdejších odsouzených. Nicméně v jednom zásadním bodu se všichni shodují. Podstatou problémů byla práce. Z výpovědi svědka nevyplývají žádné skutečnosti podstatné pro objasnění stíhaných skutků a svědčících o vině obžalovaného.

Z výpovědi Zdeňka CH. vyplývá, že obžalovaný nastoupil jako referent režimu a dohlížel na rozvrh dne. Byl náročný a důsledný vůči odsouzeným i vůči sobě. Důsledně se řídil předpisy a vyžadoval plnění povinností, přičemž respektoval práva odsouzených. Svědek jako nadřízený nikdy neřešil neoprávněné užití služebního obušku obžalovaným. Nijak zákonně nevybočoval z jednání a chování ostatních. S jeho prací byl spokojen. K nedostatkům zachyceným v dobovém hodnocení uvedl, že šlo o jednotlivosti. Nevzpomíná si, že by řešil neoprávněné užití donucovacích prostředků. K osobě velitele Šimka pak uvedl, že by ho hodnotil kladně, byl slušný a spravedlivý.

Ani z výpovědi tohoto svědka nevyplývají žádné skutečnosti, které by svědčily o vině obžalovaného. Je pochopitelné, že jako bývalý příslušník SNV se v pohledu na poměry v tehdejších NVÚ zásadně rozchází s výpovědí bývalých vězňů.

Výpověď svědka Miroslava Šimka byla poznamenána jeho věkem a zdravotním stavem. Je po dvou mrtvicích. Jeho výpověď byla zhusta nesouvislá, s odbočkami od tématu a přeskokováním z jednoho tématu na druhé. Byl náčelníkem ústavu od roku 1980, asi 9 let. Před ním byl náčelníkem podplukovník Ježek.

NVÚ byl velký komplex, který se skládal z více oddělení. Asi 1000 vězňů řídilo 4 nebo 5 velitelů oddílů, vysokoškoláků, ostatní referenti režimu a vychovatelé byli maturanti. Svědek podrobně popisoval strukturu NVÚ. Každý vychovatel měl asi 80 odsouzených, kteří byli ubytovaní, že se mohli navštěvovat, a byli pouze katrem oddělení. Na celý ústav byli dva referenti režimu, kteří zajišťovali pouze jenom nástupy na oběd, na prověrku, do práce, z práce, případně vyvádění v létě, aby mohli hrát volejbal. Referenti režimu pak byli dva na oddělení kázeňských trestů a měli za úkol předvádět odsouzené a zajišťovat tam kázeň a pořádek. Jídlo vydávali dva odsouzení – kuchaři a otevíral jim příslušník SNV. Kalorické hodnoty byly stanoveny okresní hygienickou stanicí, z níž přicházely pravidelné kontroly.

Odsouzených bydlelo 90 za jedním katrem, řídila to jejich samospráva a dozorcí z řad odsouzených. Referenti režimu tam nesměli po pracovní době, protože byli jenom dva na celý ústav. Obžalovaný toto v jednom případě porušil, protože odsouzení tam simulovali infarkt nebo něco takového, obžalovaný otevřel a ještě s druhým šli odsouzenému na pomoc, místo toho, aby řekl odsouzeným, ať ho vyvezou za katr. Když se k němu sklonil, tak odsouzení obžalovaného železnými tyčemi začali mlátit do hlavy.

V hodnocení obžalovaného byl jeden zápor, když měl použít mírnějších prostředků, aniž to hlásil svému nadřízenému vychovateli a náčelníkovi oddělení. Byl za to kázeňsky potrestán. Použití mírnějších prostředků se muselo hlásit. Vychovatel měl kázeňskou pravomoc pouze u svého

oddílu, větší měl velitel oddílu, ještě vyšší měl náčelník výchovy. On sám měl nejvyšší pravomoc. Měl takové náčelníky oddělení, že neměl důvod za celých 9 let potrestat žádného odsouzeného, protože stačila kázeňská pravomoc vychovatelů, velitelů a podobně. Referenti režimu neměli žádnou kázeňskou pravomoc. Kázeňskou pravomoc měl vychovatel nad svým oddílem, referent režimu mu předal kázeňský lístek o chování odsouzeného a vychovatel byl povinen si odsouzeného zavolat, a odsouzený se k tomu vyjádřil. Většinou to bylo „neplním normy, nerozumím tomu“. Vychovatel ho na základě hodnocení potrestal napomenutím, důtkou, zákazem balíčku, snížením kapesného, nebo pobytem na uzavřeném oddělení po pracovní době. Nejtěžší byla samovazba. Když se odsouzený odvolal, velitel oddílu to prověřoval.

Svědka popsal pracoviště, kde pracovalo přes 900 odsouzených na tři směny, na noc tam byli dva příslušníci režimu a velitel směny z ostrahy, který měl na věži dva lidi na střídání. Mezi odsouzenými byly desítky civilních zaměstnanců všech kategorií. Příslušníci SNV ani nemohli chodit sami, chodili s civilisty, protože přecházet z jednoho sálu na druhý nebylo možno.

Mzdy šly na finanční oddělení a byly stejné jako na všech ostatních závodech v Turnově, na Slovensku, v Jablonci i v Liberci. Bylo to asi 9 závodů, pracovali na stejných strojích, za stejných podmínek jako odsouzení v Minkovicích. K jednotným mzdám se konaly pravidelné porady na Preciose. Byl zájem, aby si odsouzení vydělali, protože jednak si platili výkon trestu a druhá položka šla rodině, na alimenty a dluhy. Ze zbytku, když neměli žádné dluhy, se peníze ukládaly odsouzeným na knížku.

Práce se odsouzeným nelíbila, stěžovali si. Ti, kteří mohli pracovat venku na stavbách, v ZOO nebo na stavbě nemocnice, měli půl výdělku do vlastní kapsy.

Svědka popsal i zajištění lékařské péče a vyjmenoval lékaře jednotlivých profesí, kteří do věznice docházeli.

Obžalovaný byl přijat i přes špatné kádrové hodnocení kvůli svému otci. Protože měl maturitu, byl zařazen jako jeden ze dvou referentů režimu. Byl náročný, přísný a zvyšoval hlas. Popsal několik vyhrocených konfliktních situací s odsouzenými, kde obžalovaný důsledně vyžadoval kázeň, ač jiní příslušníci by záležitost nechali přejít. Na takové chování obžalovaného směřovaly stížnosti. Z toho důvodu náčelník stanovil, že při jednání s odsouzenými musí být vždy dva příslušníci. Bylo mu vytýkáno, že je moc hlučný a že je arogantní. Po škole pak bylo v hodnocení psáno, že se to zlepšilo. S obžalovaným prováděl pohovor, aby byl umírněnější a neprovokoval zvýšeným hlasem.

Neví o tom, že by se obžalovaný dopouštěl nějakých konfliktních zákroků vůči odsouzeným o samotě. O netaktickém jednání měl informace z doslechu od náčelníka oddělení. Obžalovaný byl výbušný, nikoliv však netolerantní. Byl vynikající teoretik, proto mu bylo umožněno studovat vysokou školu.

Odsouzení měli celou řadu možností, kde si stěžovat. Ke svědkovi se žádné stížnosti na obžalovaného, že by se dopustil nějakého trestného činu, nedonesly. Na každém oddíle byla schránka, kam odsouzení házeli zalepené obálky. Nikdo kromě svědka nebo náčelníka vnitřního sekretariátu nesměl schránku otevřít. Obálky musely být bez dalšího odeslány adresátům.

Svědka se vyjadřoval i k umístění průmyslových kamer. Ke konci tam byly. Jejich umístění ani kdy byly instalovány, však již specifikovat nedokázal.

Dále byl dotazován k výzbroji a výstroji příslušníků SNV, zejména vychovatele. Každý příslušník měl přidělenou zbraň, měl opasek. Obušků tolik nebylo. Sám obušek neměl.

Z výpovědi svědky nevyplývá, že by se obžalovaný dopouštěl záměrného násilí. Byl důsledný a bezprostřední. Svědek ilustroval přístup obžalovaného na konkrétních příkladech. Znovu, jak už vyplývá i z výpovědí ostatních svědků, je zmiňováno, že odsouzeným se nelíbila práce. Pohled na možnosti odsouzených k uplatnění jejich práv při výkonu trestu je samozřejmě zcela opačný, než ve výpovědích bývalých vězňů.

Svědék Ladislav Kulíček pracoval v Minkovicích od roku 1971 do roku 1990, začal jako referent režimu, skončil jako vychovatel, asi do roku 1976 nebo 1977. Ve službě skončil po zrušení věznice a poté nastoupil jako dělník v Preciose. Po dvaceti letech se mu zhoršil zdravotní stav, protože práce s odsouzenými byla stresující. Obžalovaný nastoupil do služby asi půl roku po něm, byli ve stejném postavení. Byl vstřícný, ochotný pomoci, kamarádský, dobrosrdečný. Poškozeného zná pouze z médií. Jak jednal obžalovaný s odsouzenými, neví, do práce si vzájemně nezasahovali. Nikdy neviděl ani neslyšel, že by odsouzení byli od obžalovaného bití. Obžalovaný ani neměl takovou pověst. K netaktickému jednání uvedl, že jde o sbírání zkušeností, nikdo se nedoče jak se zachovat, když v určité situaci narazí na 15x trestaného odsouzeného. Utajit nepatřičné chování ať už mezi příslušníky a vězni nebo vězni určitě nešlo. Vše se nějak provalilo. Nešlo utulnat vůbec nic. Mezi odsouzenými byli donašeči, kteří hlásili a oznamovali všechno.

Přezdívky měli u odsouzených asi všichni, obžalovanému říkali Filipes, domnívá se, že podle tehdejších pohádek. Svědkovi zpočátku asi říkali Kotletka.

Obžalovaný utrpěl zranění při útěku odsouzených. Napadení přežil díky svému dobrému fyzickému fondu.

Na jednotlivé příslušníky byla zpracovávána hodnocení pro povýšení a odměny a také průběžná hodnocení.

Kázeňské tresty se vykonávaly na oddělení výkonu kázeňských trestů, což byla samostatná budova za ubytovny odsouzených. V přízemí byly jednotlivé cely, nahoře bylo výstrojní oddělení, v části bylo zdravotnické oddělení. Vstup na OVKT byl hlavními dveřmi z areálu věznice. Bylo tam uzavřené oddělení v mimopracovní době, odkud byli odsouzení vyváděni do práce, dále celodenní uzavřené oddělení, které se zpravidla vykonávalo ve dvou, a pak byla samovazba, kde odsouzený vykonával kázeňský trest sám. Vše na jednom baráku. Zpočátku byly samovazby v jiném objektu, než byla postavena budova OVKT. Odsouzený se při nástupu do samovazby se musel podrobit lékařské prohlídce. Pokud byl odsouzenému udělen kázeňský trest, vychovatel si zavolal referenta režimu z OVKT, který si odsouzeného vzal z oddílu a sám si ho převedl na OVKT k výkonu kázeňského trestu. Vychovatel mohl udělit max. 5 dnů samovazby. Sám odsouzeného nepředváděl, maximálně mohl zajistit, aby odsouzený byl připraven k výkonu kázeňského trestu, kde si ho referenti režimu převzali. Pokud odsouzený vykonával trest samovazby a neměl už další kázeňský trest, byl propuštěn a šel na oddíl.

Svědék neměl žádné poznatky o fyzickém trestání odsouzených. Pokud došlo k užití mírnějších prostředků, byl o tom zpracován úřední záznam. Fyzické trestání se nedělo, bylo nepřipustné.

Náplní práce vychovatele byla práce s odsouzenými ve výchovném kolektivu. U oddílu byla kancelář vychovatele, která byla přístupná na ubytovnu odsouzených. Pokud byl odsouzený na cele, za vychovatelem nedocházel a ten řešil vše přes referenty režimu, kteří vykonávali službu na OVKT. Na oddíle měl 100 až 110 odsouzených, bylo vyloučené, aby si každého pamatoval. Chtěl-li něco k němu vědět, musel si vzít jeho osobní spis. celkem mohlo být v Minkovicích asi 800 až 1000 odsouzených a 160 až 180 příslušníků SNV. Vizualně byli někteří odsouzení označeni pruhy, bílým, zeleným a oranžovým. Političtí vězni nijak speciálně označováni nebyli. Sám věděl asi o dvou. Z jeho kolektivu si mu nikdo nestěžoval na chování příslušníků vůči odsouzeným. U odsouzených měl svědek respekt. S většinou odsouzených bylo možno normálně vycházet, ale asi dvacet procent se snaží vymýšlet soustavně nějaké podrazy. Vůči nim musel být přístup tvrdší, nesměl si je připustit k tělu tak, jako jiné odsouzené.

Vychovatel neměl sám přístup na OVKT, klíče měli pouze referenti režimu. Pokud se tam chtěl sám dostavit, musel se s nimi domluvit na konkrétní době, kdy může zajít za odsouzeným, aby jim nenarušil režim. Bylo-li třeba doručit nějakou úřední poštu do vlastních rukou, nechal si odsouzeného předvést z cely do kanceláře.

Svědék sám na počátku na OVKT také sloužil, sloužilo se ve dvou. Odsouzený byl přijat, byly mu vydány lůžkoviny a byl umístěn na celu podle druhu trestu. Odsouzení byli pravidelně kontrolováni. Ve směně byli dva příslušníci. Referenti režimu měli u sebe vysílačky a nebyl problém si v případě potřeby přivolat pomoc. Záloha byla na ústavu, kde řešili svoje povinnosti. Problémy bývaly např. se sebepoškozováním nebo mlácením do dveří. K sebepoškozování docházelo např. sypaním inkoustu do očí. Odsouzení se chtěli dostat z Minkovic, protože se jim nelíbila práce.

Strava se na OVKT odsouzeným vydávala přes okénko v šálku a ešusech přinesených z jídelny. Vydával ji odsouzený, který přinesl plata s jídlem, pod dohledem referenta režimu. Vychovatel u toho nikdy nebyl. Lůžkoviny si odsouzení sami brali ze skříněk před celou za dozoru referenta režimu. Do skříněk dávali lůžkoviny odsouzení ze skladu.

Jako vychovatel na OVKT nikdy nemusel.

Výstrojí vychovatele byla běžná uniforma. Zbraně fasovali, ale nenesl je a nepotřeboval, měl je zamčené v šatně mimo objekt NVÚ, kam se člověk bez vědomí velitele směny nedostal. Vychovatelé nenesli ani donucovací prostředky, ke službě je nepotřebovali. Jednalo se o kasr, obušek a pouta. Neviděl žádného, že by je používal. Musel by je mít nejspíše na opasku, ale opasek nenesl. Zbraně nosili pouze příslušníci ochrany. Pokud šel příslušník do prostoru nápravně výchovného ústavu, tak zbraň sebou v žádném případě nosit nesměl. To bylo proti předpisům. Strážní nosili donucovací prostředky, pokud vykonávali službu vevnitř v ústavu. Např. hlídka, která doprovázela odsouzené do zaměstnání. Pokud měli službu kolem ústavu, tak ne. Donucovací prostředky měli referenti režimu. O víkendech jako vychovatelé do služby nechodili. Tehdy službu vykonával vychovatel, který měl dozor nad všemi a společně s referenty režimu kontroloval stav pořádku a kázně na ubytovnách. Samovazby nekontroloval, klíče od OVKT neměl. O svátcích byl režim jako o víkendech.

Jako velitel měl kázeňskou pravomoc vůči podřízeným a někdy řešil kázeňské prohřešky. Ve vztahu k odsouzeným nic neřešil, nechával to v pravomoci vychovatele. Nejvýše řešil odvolání odsouzeného proti uloženému kázeňskému trestu. Neměl žádné problémy s chováním svých podřízených vůči odsouzeným. Obecně k nějakému kázeňskému řešení chování vůči odsouzeným ojedinele došlo. Nic konkrétního však neví. Nemuselo to být nic zásadního. Řešily se i maličkosti.

Odsouzení byli zaměstnání u Preciosy Minkovice na pracovišti brusírny, dále ve vnitřních provozech a brigády bez přímého střežení pracovaly částečně v malém počtu i mimo objekt na drobných opravách na místě či v Liberci. V Preciose byly dvě pracoviště. Rovinné broušení a válcová technologie. Na obou pracovištích sloužil jako referent režimu i jako vychovatel. Odsouzeným se to zdálo špatné, ne všichni měli chuť pracovat, někteří i poškozovali strojní zařízení, aby nemuseli pracovat. Moc jich nebylo, většina lidí pracovala, jak měla. Většina odsouzených plnila výkonové normy, jen asi desetina, které se nechtělo pracovat, neplnila. Byli hodnoceni komisí, která posuzovala důvody neplnění. Prokázala-li se vina, byli předáni ke kázeňskému řízení. Byla celá škála kázeňských trestů od pohovorů přes výtku až po samovazbu, která byla v pravomoci vychovatele. Trest však nemusel být vždy uložen. Posuzovalo se, co je to za pracovníka, zda patřil mezi soustavné neplniče norem, nebo to byla výjimka, a kolikrát byl kázeňsky trestán.

K dotazu na technické prostředky uvedl jedinou vymoženost, rozhlas z centrální kanceláře referenta režimu, jímž se vyhlašovaly nástupy na oběd, večeři, ranní tělovýchovu. Jinak tam nic nebylo. Až na výslovný dotaz obžalovaného na možnost kontroly velitele směny nad chodem ústavu si vzpomněl, že tam byly kamery.

Svědék Miroslav Zembol působil v Minkovicích od 15.července 1971 do 28.února 1990 na od strážného, dozorce, přes vychovatele a potom na středním managementu na pozici vedoucího oddělení. Vychovatele dělal v letech 1976 až 1987. Skončil v důsledku amnestie z 1.1.1990, kdy Preciosa ukončila spolupráci s věznicí, která tam byla v nájmu. Poté pracoval v civilním sektoru

jako podnikový právník, v roce 1997 byl osloven tehdejším generálním ředitelem, zda by se nechtěl vrátit do vězeňské služby, což přijal. Sloužil v Liberci, zpočátku na pozici vychovatele, posléze jako vedoucí oddělení logistiky.

Pokud porovnává současný a minulý režim, minulý byl vyloženě zaměřen na výkon práce. Odsouzení byli povinni pracovat a vyžadovala se tvrdší kázeň vůči personálu než v současné době. Nebylo to tak benevolentní. Nový systém je na bázi občanských zaměstnanců. Jsou jinak školeni a programově připraveni na práci s vězni. Má dojem, že zaměstnanci jsou benevolentnější než příslušníci.

Vězni v jakémkoliv systému, mají tendenci manipulovat. Záleží na vychovateli, jakou to pojme cestou.

Pokud odsouzený porušil předpis tím, že se nechoval řádně vůči představenému nebo vůči spoluvězni, příslušník byl povinen ze zákona zakročit. Pokud by nezakročil a kontrolní orgán by to zjistil, bylo by to špatně. Agresivita není v tom, že by si potřeboval vybíjet své ego. Prostě byl v zákroku razantnější. Jeden napomene, jiný vezme obušek.

Vychovatel měl někdy až 100 svěřených osob, zabezpečení běžných věcí, neexistovaly žádné počítače, celou dobu byl u psacího stroje, vyjadřoval se k různým žádostem. Připadal si více jako administrátor než jako vychovatel.

Pracovní schopnost odsouzených nebyla věcí vychovatele. Odsouzený za ním mohl přijít, že mu není dobře, a on to sdělil lékaři. Ordinace byla neustále plná a velmi žádané byly eskorty do zdravotnického zařízení. Je zajímavé, že odsouzení za vraždy měli nejmenší problémy. A režisti si své práce vážili, bylo to privilegium. Nástup do práce byl zautomatizovaný. Oddíl nastoupil na dvůr a napochodoval k bráně, kde se provádělo tzv. cejchování. Teprve tam se zjistilo, že někdo nenastoupil do práce a zjišťoval se důvod. Pokud byl důvod neomluven, pak příslušník ostrahy vypsal kázeňský lístek. Vychovatel se to dozvěděl až u kázeňského řízení. Jinak ne. Za to byl odpovědný dozorčí služba.

Určitě měl nějaký zájem, aby všichni nastoupili do práce. Není možné, aby někdo nenastoupil. Hmotně zainteresován nebyl. Měl paušální plat. Pokud procházel ubytovnu po odchodu lidí do zaměstnání, tak zjišťoval, zda je tam pořádek. Kdyby zjistil, že někdo nenastoupil, musela to už dříve zjistit ostraha na bráně. Vstoupit do smlouvy, podle níž by měl být hodnocen podle toho, jak jeho oddíl plní povinnosti a kázeň, by bylo šílenství.

Nejméně populární byla válcová technologie, což byl třisměnný provoz. Pak tam bylo rovinné broušení, zpočátku to byl dvousměnný provoz, na ranní pracovaly pouze ženy, po jejich odchodu odpolední směnu nastoupili odsouzení. Dobrá práce byla na mačkání skla, tam byly poměrně vysoké výděly. Dále v režii, kde se nedalo tolik vydělat, ale byl tam paušál, přídavek ke stravě. Nejlepší byly brigády, které vyjížděly ven a pracovaly mimo střežený objekt. Veškeré problémy se točí pořád kolem válcové technologie.

Ohledně norem měla identický provoz Preciosa v Turnově, kde pracovaly pouze ženy a civilní osoby. Zda měli vězni stejné normy jako civilní pracovníci, neví, to je otázka na pracovníka Preciosy.

Klíče od pracoviště mohl mít jedině dozorce, maximálně vedoucí směny. Je naprosto vyloučeno, aby byly svěřeny nějakému odsouzenému, který by sám měl odemýkat.

Obžalovaného znal, byli kolegové na stejné úrovni, do přímého styku s ním však nepřicházel. Bylo tam asi 200 zaměstnanců. Setkával se s ním třeba na obědě nebo na chodbách. Poznatky o jeho chování má jen zprostředkované. Obžalovaný byl pedantický, měl rád pořádek, důraz na psané právo. Pokud by svědek získal poznatek o jeho násilném chování k odsouzeným, musel by to hlásit. Projevy násilí ze strany příslušníků neviděl. Spíše byl svědkem rvaček mezi vězni. Každý věděl, že

obžalovaný byl napaden skupinou vězňů, která se snažila utéct. To prostředí bylo skutečně rizikové, příslušník byl ve stálém stresu.

Na příslušníky SNV byla zpracovávána hodnocení. Citaci z hodnocení obžalovaného, že se ukládá odstranit netaktické jednání při výkonu funkce a ovládnout nemístnou výbušnost povahy, svědek označil za obecné fráze, které většinou psali lidé, kteří by do toho sami nešli. Jedním z nich byl i pan Šimek, který dle svědka trpěl stihomamem. Jakmile zjistil věci, které byly v rozporu s předpisy, okamžitě nechal vše prověřovat vnitřní ochranu. Byl nedůvěřivý hlavně k mladým příslušníkům. Měl obavy, že jsou ovlivňováni recidivisty a budou přetaženi na druhou stranu.

K možnému násilnému řešení nezvládnuté situace uvedl, že bývalý náčelník věznice by konflikt mezi příslušníkem a odsouzeným nepřipustil. Dokonce jeli na Obvodní vojenský soud do Litoměřic na tehdejší případ, kdy bylo vyhodnoceno použití donucovacích prostředků. Šlo o exces při užití donucovacích prostředků na válcové technologii. Náčelník objednal autobus a v rámci generální prevence jeli to Litoměřic k soudu. V druhém případě si odsouzení stěžovali na tehdejšího dozorce pana Černého, že chodí do služby opilý. Když to bylo opakované, náčelník si provedl kontrolu a potvrdilo se to. Nedokázal říci, proč to nebylo řešeno hned. Žádná tolerance v tom však nebyla, náčelník Šimek nechával, i když se to nesmělo, přes vnitřní ochranu a její informátory sledovat i zaměstnance. Osobně to zažil.

Náčelník některé případy posílal z preventivních důvodů na Vojenskou obvodovou prokuraturu. Prokurátor to pak vracel zpět ke kázeňskému vyřízení. Vybavil si uvedené dva případy, kde to dospělo až k soudnímu jednání.

Vzpomínal, že byl vydán a uplatňován interní předpis, podle něž byly sledovány vězněné osoby se sníženou tělesnou hmotností a mladí-dospělí, protože bylo důvodné a oprávněné podezření, že se stávají terčem násilných jedinců. Proto se prováděly kontroly. Pokud to bylo zjištěno, podléhalo to hlášení a dotyčný byl odveden na zdravotní středisko, aby to bylo zadokumentováno. Nebylo rozlišováno, zda k napadení došlo ze strany vězně či dozorce. Nevzpomíná si však, že by někdy řešil napadení ze strany dozorce.

K výstroji vychovatele uvedl, že na rozdíl od dozorců měli výhodu, že mohli chodit pouze jenom v kalhotách, bundokošili či saku, nikdy nenosili opasek ani obušek, pouze v kapse měli sprej.

Každý příslušník v té době měl vak, kde měl výstroj. Byla ve skřínce v šatně pro případ mimořádné situace.

Šatny byly ve správní budově, mimo objekt, kde se pohybovaly vězněné osoby. Převlékali se tam po službě.

Každé oddělení mělo svoji úřední místnost, kde spravuje věci pro svoji klientelu vychovatel. Byla to ubytovna s prosklenými dveřmi po obou stranách, které se nezamykaly. Zamykala se jen chodba, po které měli odsouzení volný pohyb. Z jedné místnosti odsouzených byla udělána kancelář.

Ložnice na všech odděleních byly otevřené 24 hodin, byl tam volný pohyb vězněných osob.

Kontakt odsouzených s vychovatelem probíhal přes dveře přímo do chodby. V úředních hodinách si vychovatel otevřel dveře přímo do chodby ubytovny. Odsouzený za ním mohl kdykoliv přijít. Svědek měl svěřený kolektiv vnitřního provozu, který chodil na stálou ranní směnu. Aby s nimi byl v kontaktu, byl velen rozkazem takřka na odpolední směnu. Kdykoliv přišli ze zaměstnání, měli kontakt s vychovatelem.

Pojem „denní vychovatel“ nezná. Vychovatel měl svůj svěřený kolektiv, za který si plně odpovídal, měl nad ním kázeňskou pravomoc přiměřenou ke své funkci.

V případě dovolené nebo nemoci mohl vykonávat vychovatele i na jiném oddíle. Vzhledem k tomu, že vychovatel měl na starosti až 100 osob, pokud by dostal ještě oddíl za někoho jiného, tak by

zvládl vydat jenom to nejnmutnější, korespondenci, denní tisk. Nikdy bych se nepletl do kázeňských pravomocí nebo něčeho takového u lidí, které osobně neznal.

O svátcích a o víkendech byl vychovatel velen do služby pouze jako dozor, aby se přišel podívat, co jeho skupina dělá, zda je plněn program činnosti. Bylo to v rámci celé věznice, vychovatelé se točili asi na 1-2 hodiny.

Odsouzení si pořád na něco stěžují, pokud by si stěžovali na něco relevantního, každý příslušník to byl povinen zadokumentovat. Jestliže se odsouzený nechtěl obrátit na zaměstnance vězeňské služby, měl k dispozici jiné prostředky, které mohl využít. Nemohl věřit tomu, že by se o to v případě svého vážného poškození aspoň nepokusil. Na ubytovně byla schránka na dopisy, které vybíral vychovatel, a druhá uzamčená schránka a nápisem stížnosti. Tuto schránku nevybíral vychovatel, ale chodili ji vybírat zaměstnanci ze správního oddělení. Mohl se také kdykoliv zapsat do knihy pohovorů, takže způsoby byly. Nemůže věřit výmluvám, že to nikdo nechtěl řešit.

Odsouzení chodili v bývalých vojenských uniformách, označení byli pruhem na nohavici a přes rameno, zeleným odsouzení, kteří měli útěk z vojny nebo útěk přes hranice, bílým pruhem odsouzení za fyzické napadení úřední osoby. Oranžový pruh na zádech měli režisti, vybraní odsouzení, kteří se mohli pohybovat po věznici v rámci plnění svých pracovních úkolů.

Prvohlavové odsouzené svědek neměl, ti měli samostatný oddíl, aby byli odděleni od ostatních zločinců. Na oddíle byli dva vychovatelé, jedna část byli pracovní zařazení v Preciose na mačkání skla, to byla náročná profese na zaučení, takže to byli dlouhodobě trestaní, ostatní byli v pomocných provozech, jednalo se o řemeslníky. Vězeňská zpráva je mohla využít pro činnost údržby, kuchyně atd. Podle svědka byli k tzv. prvohlavovým odsouzeným přidělováni starší a zkušenější příslušníci. Nedomnívá se, že bylo nějaké rozdílné vnímání vězňů z hlediska toho, za co byli odsouzeni. Oddíl byl založen proto, aby nebyli vystaveni tlaku kriminálních osob. Tito lidé nevystupovali agresivně.

Oddělení kázeňských trestů je takové malé vězení ve vězení. Byla to chodba, po obou stranách cely, kukátko, výdejní okénko a zámek, dveře byly jištěny elektromagnetickým čidlem. Vpředu byla úřední místnost dozorců služby, kde sloužili dvanáctihodinové služby vždy dva dozorcí, od té místnosti do chodby byl ještě mřížovaný katr.

OVKT bylo mimo hlavní objekt. Budova měla jedno nadzemní podlaží, kde byly sklady, v přední části byla kancelář zaměstnance oddělení, které mělo na starosti vystrojování. Jednalo se o zaměstnance SNV.

Svědka tam měl přístup, pokud tam měl zájmové osoby, zavolal si. Nemohl do toho režimu vlítnout. Dojednal s nimi, kdy na něj budou mít čas.

Po uložení kázeňského trestu se zavolalo na tu službu, odsouzený si sbalil všechny věci a dozorcí si ho odvedli. Dál to probíhalo podle jejich předpisů. Svědek na OVKT jako referent režimu sám nikdy nesloužil. Pokud je svědkovi známo, oděv odsouzeného se tam odložil do šatny. Každý tam měl plechovou skříňku, kam si uložil svoje věci. Tam měl přístup pouze pod dohledem dozorce. Vyfasoval vězeňské oblečení, prostěradlo a 2 deky, osobní hygienu si donesl, uložil si to v plechové skříňce u své cely. Byly cely, kde bylo více vězňů, a samovazby.

Výdej stravy na oddělení kázeňských trestů byl přednostní. Když byla uvařená strava, jeden dozorce zůstal na stanovišti a jeden měl takové dřevěné plato, na které se narovnaly ešusy. Vzal si nějakého odsouzeného, který tam zrovna byl a šel s ním do výdejny. Tam mu to narovnali a potom si to vydávali do vydávacích okének. bylo to vždy dříve, než chodili na obědy ostatní, aby nedocházelo k nějakému kontaktu.

Deky se po budičku složily do komínku, aby se to vešlo do plechové skříňky, dozorce otevřel celu, odsouzený to dal do skříňky a na večerku si to zase vzal na celu.

K dotazu na monitorování objektu uvedl, že monitorovací prostor byl ve tvaru „U“, na zdi konce toho písmene byla jedna otočná kamera se zoomem, přímo naproti byla část správní budovy, tam byla také otočná kamera se zoomem, třetí kamera byla na oddělení kázeňských trestů. Ta byla za katrem, který odděloval úřední prostor od chodby.

Záznamy byly soustředěné na operační středisko, kde seděla stálá služba. Sledovala otevírání katru, dívala se na monitor. Nedokáže říci, od kdy tam kamery byly, domnívá se, že na přelomu 70. a 80. let už asi ano.

Svědék výše uvedené popsal i na fotografiích předložené obžalovaným.

Ohledně sebepoškozování vězňů by bylo zjednodušením dávat je do spojitosti s režimem výkonu trestu. Problémy jednotlivých osob nelze házet do jednoho pytle. Snahu dostat se do III. NVS označil svědek za obecně oblíbený omyl. Před přeřazením do vyšší NVS byla řada kázeňských řízení a neplnění pracovních povinností. Tam kde to trvalo dlouho, tak na základě návrhu ředitele věznice soud odsouzeného přeřadil do III. NVS. Ze zákona nebylo možné, aby o to usiloval sám odsouzený. Pokud tak činil fakticky, točí se to pouze kolem válcové technologie. To byl největší strašák. Nevybavil si, že by to bylo z jiných pracovišť. Největší unikání z práce, sebepoškozování bylo tam. Příčinami asi bylo, že to byla kolektivní práce se stálým dozorem a nebylo tam moc volnosti.

Poškozeného pana Jiřího W. si z výkonu trestu nepamatuje. Vybavuje si ho z roku 1989, kdy na konci prosince přijel do Věznice v Liberci s nějakým úředníkem z Prahy a sdělil jim, že se připravuje hromadná amnestie a ruší se oddělení výkonu kázeňských trestů. Ke jménu svědka Pavla S. se nedokázal vyjádřit.

Svědék Emil Ubias pracoval v NVÚ Minkovice od 1.9.1970 do uzavření věznice v devadesátém roce. Poté nastoupil jako civilní zaměstnanec do Preciosy. V Minkovicích byl nejprve jako závodní strážný, potom na oddělení ochrany jako strážný. Pak šel na odbornou školu, kterou studoval v letech 1974 až 1976 v denním studiu a do roku 1978 dálkově, udělal si maturitu a byl zařazen jako referent režimu na oddělení výchovy. Poté asi rok nebo dva dělal vychovatele. Pak přešel zpátky na oddělení ochrany jako operátor a posléze jako velitel strážní směny.

Vychovatele dělal na oddíle, kde byli odsouzení zařazeni na pracovišti rovinného broušení. Jeho povinnostmi bylo předávat odsouzeným poštu, řešit termíny návštěv, zájmové kroužky a problémy. Kancelář byla před oddělením, oddělená katrem. Odsouzení měli běžně přístup k vychovateli. Sám vychovatel mezi odsouzené chodil jen tehdy, když měl potřebu zkontrolovat, co se děje na oddíle.

OVKT bylo mimo ústav, kancelář byla před vstupem na celé oddělení. Byla to přízemní budova, nahoře bylo oddělení technického rázu, odsouzení byli v přízemí.

Neví přesně, zda se tam nacházely i věci odsouzených. Kamera tam byla asi od 80. roku, kdy bylo vybudováno operační středisko. Byla na vstupním katru. Kamery byly umístěny na nově postavené budovy, na každém oddělení byly na chodbách, otočná zůstala na dvoře. Operační středisko bylo vybudováno v roce 1981. Před tím to bylo stísněné, v malé budově za bránou. Do té doby tam nebylo zasílání, byla tam jen jedna hlavní otočná kamera.

Na OVKT bylo zázemí od cel odděleno katrem, měli svoji kancelář, zrcadlo na stěně, aby na celý viděli, telefony, služební vybavení a spojení s velitelem směny.

S obžalovaným se na pracovišti setkal. Nebyli v žádném vztahu nadřízenosti či podřízenosti. Moc se neseťkávali, protože napřed studoval on a poté nastoupil na vysokou školu obžalovaný. Potkávali se, když svědek chodil pouštět oddíly do zaměstnání nebo provádět početní prověrky nebo běžné kontroly. Nikdy neviděl, že by měl obžalovaný s někým problémem. Domnívá se, že vše řešil v rámci zákona a ve své kanceláři. K pověsti obžalovaného uvedl, že byl spravedlivý a dodržoval normy. Každému měřil, jak zasluhoval.

S žádným násilím vůči odsouzenému se nesešel. Měl by povinnost to zapsat a řešit. Nevzpomíná si ani, že by se o něčem takovém doslechl.

Některí odsouzení byli označeni barevnými pruhy, na údržbě oranžovými, zeleně útěkáři. Neví, zda byli nějak označeni tzv. prvohlavoví. Za krátkou dobu, kdy byl vychovatelem, neměl přístup ke spisům.

Měl na starost asi 80 odsouzených a neměl přehled, za co byli odsouzeni.

S odsouzenými docházel i na pracoviště. Hlavně na válcovou technologii. Před odsouzenými tam pracovaly ženy. Dále docházel na kontroly na válcovou technologii. Neví, zda byly rozdíly v normách pro vězně a civilní zaměstnance.

Odsouzení si určitě stěžovali, ale už neví na co. Asi se jim nelíbila práce.

K dotazu na použití donucovacího prostředku nevěděl, zda za něj má pokládat držení jednoho „obra“, kterého chytil epileptický záchvat.

Poškozeného nezná.

Jako vychovatel neměl k ruce donucovací prostředky jako obušek, pouta, kasr, nenosil je. Když šel do práce, převlékl se a věci nechal ve služební skříňce. Mohl ukládat kázeňské tresty. Když dělal velitele směny, chodil s opaskem i s obuškem.

Nikdy neměl jako vychovatel službu, při které by měl dohled nad všemi odsouzenými. Pouze jako velitel strážní směny byl jediný, kdo měl po oficiálním konci pracovní doby pravomoc řídit chod celého útvaru.

Na OVKT jako vychovatel chodil v případě, že tam byl někdo z jeho oddílu a bylo potřeba něco vyřešit. Mohl tam přijít kdykoliv, když tam byla služba.

Odsouzeného si zavolal do kanceláře, kde byli referenti režimu, tam to s ním vyřešil a zase odešel. Na celu se šel podívat v případě, kdy mu strážní či referenti např. chtěli ukázat, kam si odsouzený ukryl cigarety.

Poštu odsouzeným předával v kanceláři. Obdobně i na OVKT.

Ohledně jídla si není jistý, ale asi si ho tam každý nosil sám. Pokud tam byl „natvrdo“, takto mu tam přivezli z kuchyně. Sám u toho nebyl.

Neví, že by tzv. prvohlavoví odsouzení byli zařazováni samostatně, na jednom oddíle bylo vše. Neví, jak byli odsouzení rozřazováni, to dělala komise při příjmu. Přístup byl ke všem odsouzeným ohledně plnění povinností stejný.

Nikdy nebyl svědkem ani neslyšel, že by příslušník užil násilí vůči vězni.

K citacím z hodnocení uvedl, že nebyl v pozici, aby hodnotil vychovatele.

Svědka nikdy nebyl kázeňsky projednáván, nikdy mu nebylo vytýkáno, že by jednal netakticky, nebo že by byl výbušný. Neví, že by takové problémy měl obžalovaný, nesloužili spolu. Neví, jakou měl kdo pověst, někteří měli přezdívky. Svědek žádnou neměl, s odsouzenými jednal korektně, nikdo k němu neměl připomínky. Přezdívky tehdy znal, vychovatelů bylo málo, odsouzení je měli přečtené. Neměl čas se tím zaobírat.

Na odsouzené byl určitě zvyšován hlas, pokud bylo třeba něco urychlit, nebo byl někdo napomínán. Svědek však u ničeho takového nebyl. Nebyl důvod řvat na někoho bezdůvodně.

Zranění, které utrpěl obžalovaný při útěku vězňů, se mělo stát jemu, ale obžalovaný tehdy nastoupil na směnu za něj, protože on měl po noční. Cítil se pak sám špatně, protože to mohl schytat on.

Nevzpomíná si na žádný konflikt dozorce s vězňem. Všechny mimořádné události se musely zapisovat. Jako velitel strážní směny by si to přečetl.

Nevzpomíná si, že by jel k soudu v Litoměřicích sledovat nějaký proces.

Svědék Jaroslav Zajíček nastoupil do Minkovic v roce 1972 na ochranu, po 3 měsících byl zařazen jako referent režimu, dělal řídícího referenta. Asi v roce 1975 nastoupil do kolektivu B, kde sloužil asi 5 let jako referent režimu na pracovišti. Pak byl zařazen jako vychovatel na oddíl B. Byli to odsouzení za první hlavu a různí další. Neví, zda byli prvohlavoví nějak označeni. Nebezpeční byli bílí, útekáři zelení. Prvohlavové poznal, protože měl seznam.

U každého odsouzeného věděl podle spisu, za co byl odsouzen. Na oddíle měl 120 až 130 odsouzených. Nevěděl o každém, ale ty hlavní, kteří více narušovali kázeň a neplnili normy, si pamatoval.

Jako vychovatel měl pouze kasr a uniformu. Na pracovišti měl i obušek. Na oddíle jen kasr. Obušek měl pověšený, nebo zavřený ve skříňce na zvláštní budově.

Kancelář vychovatele byla na oddíle za katrem. Na oddíl z ní byly otevřené dveře. Odsouzení z oddílu mohli kdykoli v úředních hodinách přijít.

když potřeboval komunikovat s odsouzeným, šel za ním na ubytovnu. Zpočátku tam chodil sám, než jim dali referenta režimu. Bylo to od doby, kdy byl obžalovaný napaden.

S obžalovaným pracoval od roku 1975 asi tři roky jako referent režimu na pracovišti, pak obžalovaný odešel dělat vychovatele na nástupní oddělení a poté odešel na školu. Neví, zda odešel z věznice, ale neviděl ho tam.

Obžalovaný se choval tak, jak se má chovat příslušník. Co měl nařízeno, to plnil. Všechno plnil na sto procent, vyžadoval to i od odsouzených, proto ho neměli v oblibě.

Svědék neviděl, že by měl obžalovaný nějaký konflikt s odsouzeným, neviděl žádné násilí ani užití donucovacích prostředků.

Sám svědek řešil neuposlechnutí příkazu pohovorem, v horším případě kázeňským trestem. Obžalovaný si dotyčného pozval do kanceláře a tam s ním provedl pohovor. Vždy tam byli ve dvou.

Nikdy neřešil žádné stížnosti vězňů na chování příslušníků. Stran výkonu trestu stížnosti byly a řešily se. Nejvíce se řešilo neplnění výkonových norem a stížnosti na neoprávněnost kázeňských trestů.

Svědék neví nic o žádném kázeňském trestu kohokoliv z příslušníků za nepřístojné chování vůči vězňům, ani o žádném soudním řízení. Sám žádný kázeňský problém neměl. Neví ani o něčem podobném u obžalovaného.

O napadení obžalovaného ví z doslechu, nebyl u toho. Bylo to na oddíle A v noční době při kontrole, pět odsouzených, kteří se různě skryli a po vstupu jej začali mlátit.

Poškozeného nezná, ale jméno mu něco říká.

Kamery byly instalovány na oddílech, na dvoře a na OVKT, ale neví kdy. Nebyly tam od počátku.

S odsouzenými docházel na pracoviště Preciosy. Nejdříve s oddílem B, pak docházel jako vychovatel na oddíl D.

Pracoviště byla brusírna, která je nejvíce trápila. Odsouzení byli do práce zařazováni podle lékařské prohlídky a řemesla. Hlavní byly zdravotní důvody.

V kolektivu byl zájem na co nejvyšším pracovním výkonu. Neplnění norem se však neodráželo na odměně svědka.

Při nástupu na OVKT se vlasy standardně nestříhaly. Odsouzení byli stříháni na oddíle.

O sebepoškození vězňů svědek věděl, za kámen úrazu označil pracoviště na brusírně. Příčiny neví, protože tam mohly pracovat i ženy. Bylo to 8 hodin stání u stroje v mokru. Pracovali tam i civilní zaměstnanci, takže určitě to nebylo tvrdé pro odsouzené. Všichni neměli stejné normy, ženy měly určitě nižší.

Výpovědi svědků popisují poměry v NVÚ Minkovice z pohledu tehdejších příslušníků SNV. Je pochopitelné, že případné protiprávní jednání příslušníků vůči odsouzeným popírají, resp. o něm nevědí. Je však třeba přihlídnout i k výpovědím svědků z řad tehdejších vězňů, kteří některé příslušníky označili za korektní. Svědek Denis K. takto označil Kulíčka a Burdu, svědek Pavel S. Zembola, zatímco Burdu společně s obžalovaným za jedny z nejhorších. Svědci, kteří byli samotnými tehdejšími vězni označeni za korektní, by v dnešní době neměli mít motivaci jakkoliv kryt ty, kteří se tehdy korektně nechovali. Soud neshledává důvod, proč by měli obžalovaného v současné době kryt, pokud by byla výpověď poškozeného pravdivá. Ve shodě s tehdejšími vězni svědci označují za nejvíce problematickou práci na válcové technologii. Nicméně na rozdíl od tehdejších odsouzených uvádějí, že práce se zvládat dala a neplněním norem byla marginální menšina. Tomu nasvědčují i jejich hodnocení v osobních spisech o účasti v tehdejších soutěžích kolektivů a plnění přijatých závazků. Bylo-li neplnění norem předmětem přísných kázeňských trestů, pak by dle tvrzení svědků z řad vězňů, muselo OVKT praskat ve švech a Preciosa by ukončila spolupráci s NVÚ mnohem dříve, než až v důsledku amnestie z 1.1.1990. Ostatně s plněním normy neměli problémy svědci Denis K., Julius M. ani Miloslav V. (o Pavlu S., který byl v táborové režii, nemluvě). Fyzické týrání a bití by pak ještě více snížilo pracovní schopnosti odsouzených.

Soud má za to, že výpovědi svědků Kulíčka, Zembola, Ubiase a Zajíčka, mají k realitě blíže, než výpovědi poškozeného a dalších svědků z řad tehdy odsouzených. Ani pro tehdejší příslušníky SNV nebyl pobyt v NVÚ ničím příjemným, byla to pro ně dlouhodobá práce plná stresu, pohybovali se ve stejném prostředí s odsouzenými. Při vysokém počtu odsouzených a těžkých podmínkách museli být stále ve střehu, aby nedošlo k nějaké vzpouře. Jakékoliv selhání ve službě mohlo mít fatální následky. Už z tohoto důvodu je těžko uvěřitelné, aby probíhal nějaký fyzický teror vůči odsouzeným. Pro odsouzené, nezřídká za činy, které by optikou dneška vůbec nemohly být stíhány, navíc často nezvyklé fyzické práci, byl výkon trestu nepochybně velmi traumatickým zážitkem. Nicméně i pro obyčejné lidi tehdy platila pracovní povinnost. Tím spíše pak pro vězně. Podmínky výkonu trestu si často nezapadaly s podmínkami při základní vojenské službě, kterou musel absolvovat každý zdravotně schopný dospělý muž. Je pochopitelné, že výběr práce ve výkonu trestu byl značně omezený a práce byla přidělována podle potřeb NVÚ, respektive podniku, s nímž věznice spolupracovala, a již méně se hledělo na skutečné schopnosti odsouzených zadanou práci vykonávat. Odsouzený, nezvyklý těžké manuální práci, pochopitelně nezvládal a dostával se do tzv. začarovaného kruhu. Neplní normu, dostane méně jídla (kdo nepracuje, ar' nejí), je kázeňsky trestán, fyzicky strádá, chybí mu praxe a opět neplní normu.

Vězni tak líčí své subjektivní dojmy, velmi ovlivněné pocity křivdy, nespravedlnosti a tehdejší vlastní (ne) schopností vykonávat přidělovanou práci. Jejich výpovědi jsou často ovlivněny (lidsky pochopitelným) negativním postojem k obžalovanému a k tehdejším příslušníkům SNV, jako představitelům režimu, který byl příčinou jejich běd a lidského ponížení.

K osobám svědků nstržm. Emila Ubiase, por. Ladislava Kulíčka, nstržm. Miroslava Zembola a pprap. Jaroslava Zajíčka byl proveden i důkaz komplexními služebními hodnoceními z jejich osobních spisů.

Z hodnocení nstržm. Miroslava Zembola bylo zjištěno, že byl bezpartijní ale s dobrým vztahem k politice KSČ. Do služeb SNV nastoupil v roce 1971 k datu hodnocení byl zařazen ve funkci referenta režimu oddělení nápravně výchovné činnosti. V hodnocení z 16.6.1976 se konstatuje, že při výkonu funkce referenta režimu je při vyžadování uložených úkolů náročný. při řešení situací je slušný a taktický. Nevyvolává konfliktní situace. Uložené úkoly plní včas a dobře, ale je třeba častější kontroly. Někdy se u něj projevuje malá vlastní iniciativa. Proti tomu v hodnocení z 17.6.1977 je

vedeno, že v některých případech při jednání s odsouzenými jeho důslednost při vyžadování úkolů přechází až v nežádoucí strohost, která pak vytváří konfliktní situace. Je si toho vědom a snaží se tento nedostatek odstraňovat. Dále je kladně hodnocena jeho kázeň a povaha.

Z hodnocení pprap. Jaroslava Zajíčka ze dne 26.7.1977 bylo zjištěno, že byl bezpartijní ale politicky vyspělý a třídně uvědomělý, kladný vztah ke KSČ, Sovětskému svazu a ostatním státům socialistického společenství. byl členem Brigády socialistické práce na pracovišti válcové technologie složené z příslušníků SNV a civilních pracovníků n.p. Preciosa. zařazen byl jako referent režimu, dosahoval dobrých výsledků, zvláště v pracovní výchově odsouzených. V jednání s odsouzenými byl slušný, taktický, důsledný. U odsouzených získal autoritu. V hodnocení z 10.6.1980 bylo kromě politické angažovanosti konstatováno, že se vždy řadil mezi nejlepší příslušníky oddělení. U odsouzených má vytvořenu potřebnou autoritu. Prošel všemi pracovišti referentů režimu a všude dosahoval dobrých výsledků. S odsouzenými jedná nekompromisně, ale takticky. Rezervy se u něj projevovaly na úseku řídicí činnosti, v řadě případů plnil úkoly sám, místo aby je vyžadoval od svěřeného kolektivu. od 1.4.1980 byl pověřen funkcí vychovatele oddělení NVČ.

Z hodnocení por. Ladislava Kulíčka ze dne 8.6.1979 bylo zjištěno, že byl v září 1978 přijat za kandidáta KSČ, jeho aktivní členství v dalších společenských organizacích a že své zkušenosti a přehled uplatňoval v politickém ovlivňování odsouzených svěřeného kolektivu. Na základě dosahovaných dobrých výsledků v práci vychovatele oddílu K (provoz rovinného broušení), byl zařazen na oddíl s náročnou pracovní problematikou, kam jsou zařazováni více narušení jedinci s dlouhými tresty odnětí svobody (provoz válcové technologie) I přes krátkost zařazení dosahoval dobrých výsledků. K odsouzeným je náročný a důsledný, postupuje vždy v souladu se zákonem. U odsouzených si vytvořil přirozenou autoritu. Výkyv byl shledán v případě pracovního úrazu, kdy nedodržel léčebný režim, čímž se jeho léčení prodloužilo, a v té době se nezajímal o problematiku útvaru, ač mohl aspoň v omezené míře. Je kladně hodnocena jeho povaha, vojenské vystupování, zodpovědnost, vytrvalost, iniciativa, sebekritičnost.

Z hodnocení z 30.6.1982 vyplývá, že byl členem KSČ a další aktivní zapojení ve společenských organizacích a v pracovních úkolech. Ohledně pracovního hodnocení dosahoval velmi dobrých výsledků, kterých dosáhl velmi dobrou spoluprací s civilními mistry a zájmem o okamžité řešení problémů na pracovišti. Dobře pracoval i s referenty režimu na pracovišti. Podcenil však význam práce s aktivem odsouzených a vzniklé problémy neřešil s patřičnou odpovědností a důrazem. Za to byl kázeňsky trestán a přeřazen na jiný oddíl. K trestu se postavil sebekriticky a povinnosti chce plnit vzorně. Úkoly z průběžného hodnocení, nadále zlepšovat práci vychovatele u svěřeného kolektivu, především v oblasti kázně a pořádku odsouzených a zapojení do veřejně prospěšné práce v místě bydliště, nesplnil.

Z hodnocení nstržm. Emial Ubiase ze dne 17.6.1977 bylo zjištěno, že byl členem KSČ a jeho další zapojení ve společenských organizacích a v pracovních úkolech. Zařazen byl do funkce referenta režimu výchovného týmu H/K, který soutěží o získání titulu Vzorný kolektiv SNV. V jednání s odsouzenými je taktický, důsledný a rozhodný. Nevyvolává konfliktní situace a nepřijímá unáhlená rozhodnutí. U odsouzených si získal autoritu. Kladně je hodnocena jeho povaha.

Z hodnocení z 12.6.1980 bylo zjištěno, že od dubna 1978 vykonával funkci vychovatele oddělení NVČ. Úkoly plní svědomitě. Nedostatky se snaží odstraňovat. U odsouzených má vytvořenu autoritu již z funkce referenta režimu. Dle dodatku z 15.1.1981 zlepšil plánovitost své práce. Dne 6.10.1980 požádal o odvolání z funkce vychovatele a zařazení na oddělení ochrany. Při pohovorech prokázal, že nepodceňuje úlohu vychovatele i celého oddělení NVČ a volí snazší cestu pro řešení svých problémů.

Ze služebních hodnocení obžalovaného vyplývá, že byl důsledný, náročný, měl velmi dobrou úroveň znalostí předpisů, doplňoval si vzdělání samostudiem. Jako negativa jsou popsány netaktické postupy vyhrocující konflikty. Při konfliktech nedokáže ovládnout výbušnou povahu,

čímž konflikty vyhrocuje a konfliktní situace pak nedokáže vždy správně a přiměřeně zvládnout (15.4.1977)

V zápisu z pohovoru z 25.1.1978 byly konstatovány určité nedostatky, zejména řádně rozmyslet svá slovní vyjádření k jednotlivým řešeným problémům a ve vztahu k odsouzeným a práci s nimi zvažovat jednotlivé zákroky, zejména použití mírnějších prostředků a je třeba se vyvarovat jednání s odsouzenými, zejména konfliktními o samotě.

Z komplexního hodnocení z 10.7.1978 vyplývá, že netaktického jednání se již nedopouštěl, k úkolu přistoupil sebekriticky a cílevědomě. Byla mu v tomto směru věnována soustavná pozornost.

Nedostatky ve výkonu referenta režimu spočívající v nerozvážnosti, vznětlivosti, volby nesprávného jednání s odsouzenými a netaktických postupech v rozporu s účelem výkonu trestu a dále v užívání prostředků k dosažení účelu zákroku u odsouzených v rozporu s ustanovením ministra spravedlnosti č.9 z 15.7.1973, mu byly písemně vytkány 29.12.1973.

Dne 5.5.1974 byl obžalovaný s dalším příslušníkem SNV napaden pěti odsouzenými, kteří se pokusili uprchnout v NVÚ (viz i výpověď Miroslava Šimka, Denise K., Jaroslava B.) obžalovaný utrpěl četná poranění na hlavě, odsouzení byli souzeni za pokus vraždy. Obžalovaný byl vyznamenan za statečnost.

Ze služebních hodnocení obžalovaného soud shledal, že nebylo v jeho povaze záměrně porušovat tehdejší předpisy a chovat se bezcitně k odsouzeným a zákeřně vyhledávat záminky k jejich fyzickému napadání. Z hodnocení vyplývá jeho pedantická povaha a důsledné dodržování předpisů. Byl náročný nejen k sobě, ale i k ostatním, netoleroval porušování předpisů a v případech jejich zjištění, rázně zakročoval. Pokud mu bylo vytkáno netaktické jednání s odsouzenými, bylo to v době jeho funkce referenta režimu. Postupně však tyto nedostatky ustoupily do pozadí. Nevyrovnanost a unáhlenost a určitá forma netaktického jednání byla popsána svědkem Miroslavem Šimkem na příkladu, kdy obžalovaný na místě zařval na odsouzeného, aby při hovoru vstal, zatímco on by to řešil v klidu, nechal by odsouzeného domluvit a pak by mu to vytkl.

Je faktem, že hodnocení obžalovaného se v popsanych nedostatcích liší od hodnocení nstržm. Emila Ubiase, por. Ladislava Kulíčka, nstržm. Miroslava Zembola a pprap. Jaroslava Zajíčka. Na druhou stranu právě u příslušníků, kteří byli hodnoceni odsouzenými pozitivně, lze shledat určité znaky, které jsou v jejich hodnocení na stránce negativ. U Miroslava Zembola to byla malá vlastní iniciativa. Na druhou stranu a poněkud překvapivě proti tvrzení svědka Pavla S., je v následujícím hodnocení uvedeno, že jeho důslednost při vyžadování úkolů přechází až v nežádoucí strohost, která pak vytváří konfliktní situace. U Jaroslava Zajíčka se nedostatky projevovaly na úseku řídicí činnosti, v řadě případů plnil úkoly sám, místo aby je vyžadoval od svěřeného kolektivu. Ladislav Kulíček pak dle hodnocení podcenil význam práce s aktivem odsouzených a vzniklé problémy neřešil s patřičnou odpovědností a důrazem, za což byl dokonce kázeňsky postížen a přeřazen na jiný oddíl.

Každý vychovatel se stavěl ke své práci podle svých povahových rysů. Obžalovaný měl prudkou a výbušnou povahu, z čehož vyplývalo rychlé, okamžité řešení situace, které se z hlediska taktiky mohlo jevit jako unáhlené a neadekvátní. Na druhou stranu neřešení problému s patřičným důrazem také nebývalo považováno za správné.

Svědék PhDr. Aleš Kýr byl osobně v NVÚ Minkovice v roce 1978. Byl vyslechnut ohledně existence či neexistence kamerového systému. Jeho svědectví se však nezakládá na osobní zkušenosti, ale na dohledaném archivním dokumentu, který předložil, a to Zprávě o výsledku komplexní prověrky na úseku ochrany provedené ve dnech 13.- 15.9.1988 v útvaru SNV ČSR č. 2 Liberec. V této zprávě není existence kamer zmíněna.

Existenci kamer však kromě obžalovaného potvrzují i svědci Miroslav Šimek, Ladislav Kulíček, Miroslav Zembol, Emil Ubias a Jaroslav Zajíček. Nepřímo jejich existenci potvrzuje i Zpráva o

poměrech v NVÚ Minkovice, kde je na straně 55 v závorce poznámka, že byly instalovány v roce 1983. Z charakteru zprávy o výsledku komplexní prověrky však nevyplývá, že by případně existující kamery musely být zahrnuty. Zaměření prověrky bylo na oblast řídicí a kontrolní činnosti a vlastní výkon strážní a eskortní služby, včetně využívání signálně zabezpečovací techniky a služební kynologie.

Existence či neexistence kamer v NVÚ Minkovice však není pro objasnění projednávaných skutků vůbec podstatná. Skutky se dle obžaloby (vycházející z výpovědi poškozeného) měly odehrát přímo na cele OVKT a bez dalších svědků. Pokud by bylo pravdivé tvrzení poškozeného, že bití vězňů bylo součástí systému a z násilného jednání vůči odsouzeným nikdo nevyvozoval žádné důsledky, pak ani existence kamer by nemohla takovému jednání zabránit a případně pachatele odradit. Tehdejší prostředky audiovizuální techniky, materiální vybavení a prostorové kapacity ani nemohly umožnit uchovávání každodenních obrazových záznamů pro budoucí kontrolu.

Výpověď poškozeného je prakticky jediným přímým důkazem, od něhož jsou pak odvozeny znalecké posudky. Výpověď je značně nekonzistentní, je odlišná v přípravném řízení a v hlavním líčení, obsahuje nelogičnosti a rozpory nejen sama o sobě, ale i s dalšími důkazy včetně s listinných, jimiž jsou dokumenty poškozeným publikované.

Další provedené důkazy, ať už v listinné podobě, nebo výpovědi svědků nepřinesly žádné informace k objasnění stíhaných skutků. Žádní svědci nebyli uvedeným skutkům přítomni, poškozený to sám vyloučil. V tomto kontextu proto vůbec nelze přihlížet k tvrzením Pavla S., že měl být údajným očitým svědkem.

Je nutno zdůraznit, že ani tvrzení jakéhokoliv svědka o násilí vůči jeho osobě, není důkazem o skutcích, které jsou projednávány, tedy o násilí vůči Jiřímu W. v konkrétních stíhaných případech. I tvrzení svědků o násilí vůči nim je nutno hodnotit v kontextu ostatních důkazů a nelze je a priori nekriticky přijímat. Už z důvodu, že jde o případ podrobně sledovaný veřejnými sdělovacími prostředky, přičemž poškozený a další osoby publikují i obsahy jednání a další dokumenty na internetu. Kdokoliv tak má možnost se seznámit poměrně detailně s tvrzenými poměry v NVÚ Minkovice a na základě těchto poznatků o nich „zavěšovat“ hovořit, aniž by s nimi měl vlastní prožitě zkušenosti, přičemž taková tvrzení nelze z důvodu značného časového odstupů nijak objektivně ověřit. Věznice byla v 90. letech 20. století zrušena, budovy strženy. Vnitřní předpisy NVÚ ze 70. a počátku 80. let nebyly nalezeny.

Ani od přímých pamětníků věznice Minkovice nelze očekávat objektivní hodnocení. Nelze předpokládat, pokud by docházelo ze stran tehdejších příslušníků SNV k masivnímu porušování předpisů a týrání vězňů, jejich náhlá spontánní doznání a poukazování na tehdejší nezákonné praktiky. Avšak už ze skutečnosti, že i někteří bývalí vězni (kromě poškozeného, který házel všechny příslušníky NVS do jednoho pytle, že mlátili všichni) znali i slušné a bezproblémové příslušníky, a ani ti o ničem takovém nehovoří, lze usuzovat, že pokud k nějakému násilí došlo, nebyl to program, ale spíše exces. Z pohledu odsouzených jde ve výkonu trestu vždy o zážitky negativní. Spokojenost odsouzeného s výkonem trestu značí jediné, že trest neplní svůj účel. Je proto pochopitelné, že ne jeden bývalý odsouzený může chtít využít příležitosti a svému „bachaři“ nyní po letech pořádně ztrpčit život a ze sebe udělat hrdinu.

Vzhledem k tomu, že obžaloba je postavena na výpovědi poškozeného Jiřího W., je třeba ji hodnotit velmi pečlivě a kriticky. Postavit výrok o vině na výpovědi jediného svědka lze jen tehdy, jestliže taková výpověď nezbuzuje sebemenší pochybnosti o své věrohodnosti, správnosti a autentičnosti. Měla by být podporována i ostatními důkazy. K závěru o vině musí být důkazy jednoznačné, nezpochybnitelné, nepřipouštějící jiný výklad.

Výpověď poškozeného však taková není. Obsahuje zásadní rozpory ve svých verzích z přípravného řízení a z hlavního líčení i značné odlišnosti a rozpory s jím publikovanými články. Je třeba ji hodnotit i z hlediska osobnosti poškozeného a jeho motivace.

Spojitosť s osobou obžalovaného je v případě skutku z Vánoc 1979 založena na domněnce poškozeného, že u toho obžalovaný byl, přičemž jiný důkaz není. Mechanismus útoku, který je v obžalobě popsán a vychází z výpovědi poškozeného v přípravném řízení, je rovněž výrazně odlišný od způsobu napadení, jak jej popisuje poškozený při hlavním líčení. Dle obžaloby mělo ke skutku dojít při výdeji dek, které si však jak dle výpovědi obžalovaného tak i poškozeného brali odsouzení sami. U výdeje dek byl pouze dozorce, nikoliv vychovatel.

Nelze přehlédnout, že právě z období Vánoc (datováno 24.- 25.12.1979) je i literární dílo psané poškozeným. Lze si obtížně představit, jak brutálně zmlácený a bez psacích potřeb sepisuje pohádku Noc kouzel, které má 7 stran strojopisu. V ní mj. zmiňuje, že už své dárky dostal v podobě výprasku. Ráno bachaři nezapomněli všechny na samotkách profackovat a zkopat.

Svědék ve svém díle obžalovaného nezmiňuje, nepíše ani o vychovateli, pouze o bachařích. Zmiňuje jen facky a kopance.

Podle poškozeného nesměli mít odsouzení u sebe ani žádný papír a tužku, nesměli si dělat deníky, proto nelze určit přesný den, kdy mělo k napadání ze strany dozorců docházet. Přesto byl u hlavního líčení proveden důkaz poměrně obsáhlými literárními díly, která psal poškozený přímo ve výkonu trestu. Ve spise jsou založena rozhodnutí o kázeňských trestech, proti nimž jako odsouzený podával stížnosti. Z rozhodnutí o přeřazení do III. NVS vyplývá, že tehdy podal v zákonné lhůtě stížnost, která byla věcně projednána a zamítnuta. Je založena dvoustránková písemná stížnost na vychovatele Burdu. V hodnocení odsouzeného před propuštěním je uvedeno, že často píše stížnosti. V záznamech o kázeňských opatřeních je zmínka o tom, že často sepisuje smyšlené věci ke svým trestním stíháním. I dle výpovědi svědka Jiřího G. byly psací potřeby běžně dostupné.

O dostupnosti psacích potřeb pak svědčí i Zpráva o poměrech v NVÚ Minkovice, která má rozsah 58 stran strojopisu a obsahuje velké množství faktografických údajů. Jak by je tehdy fyzicky zničený a psychicky zcela zlomený odsouzený dokázal shromáždit bez písemných poznámek, lze stěží dovodit. I když, jak bude zmíněno dále, jsou konkrétní údaje v rozporu s dobovými dokumenty.

Nelze než konstatovat, že poškozený nevyprávěl pravdivě

Ač v přípravném řízení popisoval poměrně podrobně 4 skutky, v hlavním líčení uvedl, že jich bylo asi šest. Přitom bití mělo být na denním pořádku a to ze strany všech příslušníků SNV. To je v rozporu s výpovědí ostatních svědků z řad tehdejších odsouzených, podle nichž byli i slušní příslušníci SNV, a kteří se sami na vlastní kůži s bitím nesetkali, případně zcela ojediněle. Poškozený pak odkazoval na výpověď z přípravného řízení s tím, že měl možnost dvě hodiny srovnávat dny, kdy byl na OVKT a podle toho mohl srovnávat, kdy to bylo. V hlavním líčení napadení popsal tak, že do něj bylo kopáno, dostával rány do břicha, ležel na zemi, bylo mu kopáno i do hlavy. Bylo to několikrát, asi v šesti případech a dával to do souvislosti s tím, kdy byl na samovazbách. Ze své karty si udělal tzv. výpis 6 dnů, které si zapamatoval a to řekl před zástupcem obžalovaného.

Mláčení probíhalo pořád stejně, pěsti, rány, kopance atd. Obžalovaný, pokud přišel, tak měl rukavice, dal ránu do břicha, člověk si sedl, protože to byly rány a v tu chvíli, kdy člověk seděl, tak následovala další rána, kopance, se slovy „vstávej ty dobytku“. Poškozený se skulil do klubíčka, aby to nešlo do břicha, ale šlo to i do hlavy. Pokud člověk stál, tak pak jak šel k zemi, tak potom následovali kopance nohama. Oproti tomu v přípravném řízení dokázal jednotlivé případy rozlišit, jejich průběh popsal odlišně. Uvedl tehdy i záminky, které k fyzickým napadením vedly.

Významným rozporem je popisovaný způsob napadení obžalovaným z hlediska užitého nástroje. K výslovnému dotazu při hlavním líčení, zda vybavením příslušníků byl pendrek a zda ho mlátili pendrekem, uvedl, že dozorcí, kteří byli na směně, pendreký nosili sebou, to bylo ze zákona, ale už si přesně nepamatuje, jestli bylo použito pendreku. Ví, že obžalovaný měl rukavice a používal kopance. Pendrek nepoužíval, byl vychovatel, a v té době pendrek nepotřeboval. Oni pendreký měli, ale měli je v kanceláři, na svoji obranu nebo když vycházeli ven. Měli službu při výdeji stravy,

chodilo se ven, a tam ho měli. Někteří používali klíče, to byla nejlepší zbraň. Obžalovaný neužíval žádný nástroj, měl jen rukavice.

Oproti tomu při výpovědi v přípravném řízení, z níž vycházela obžaloba, poškozený popsal právě mlácení obuškem, přičemž tento způsob napadení měl mít podle soudního znalce nejzávažnější možné důsledky na zdraví poškozeného.

Zhruba ve třech případech byl zbit do bezvědomí. Asi v jednom případě se to týkalo obžalovaného. Na konkrétní skutek si nevzpomínal a odkazoval na předchozí výpověď.

Poškozený uvedl, že za dobu, co byl v Minkovicích, nebyl nikdy u lékaře, kromě prvního dne. Toto tvrzení je i v rozporu s hodnocením odsouzeného, z něhož vyplývá, že byl nejméně 2 x kázeňsky trestán pro své chování na ošetřovně a napadání lékaře. V jednom případě odmítl vyšetření a karanténní opatření při podezření na žloutenku. V tomto bodě jej nepodpožil ani svědek Pavel S., který hovořil o eskortách poškozeného do nemocnice kvůli nemoci.

Nelze přehlédnout ani motivaci poškozeného, kterou soud spatřuje v jeho osobnostních rysech. Poškozený potřebuje uznání, pocit, že je něčím výjimečný, obdiv okolí. Staví se do role zastávce nadčasové spravedlnosti a bojovníka proti komunismu. Příznačný pro tento případ je vyslovený názor poškozeného, že nezáleží na dni, ale na tom, že se ty skutky staly, že je jako svědek, obžalovaný se toho dopouštěl a „zaplat’ pánbůh, že aspoň jeden stojí před soudem, i když by tu měl stát velitel tábora a další lidi“. Vyhrožování příslušníkům SNV, že bude publikovat zprávy o jejich bestialitě, se objevuje už při vstupním hodnocení poškozeného při nástupu trestu. Pokládá za součást trestu vyrovnání s minulostí, která byla, ale ne vůči jedné osobě, ale celému zločineckému systému, který nutil i ředitele věznic, aby všechna porušování zákonů a zločinnosti kryl nebo k tomu lidi nutil. Chtěl obžalovat celý vězeňský systém, ale bylo mu řečeno vyšetřovatelkou, že proces se všemi z Minkovic by trval 10-15 let a zatím že se budou zabývat obžalovaným, který se především zviditelnil tím, že se dostal do parlamentu. Z toho důvodu to byl jenom pan Vondruška Trestní oznámení podával Petr C. a on se připojil. Nepodával trestní oznámení ani na vyšetřovatele STB, kteří se dopouštěli násilí při výsleších. Ale v tomto případě se připojil, vzhledem k tomu, že to je člověk, který se dopouštěl násilí a stal se poslancem. Když zjistil, že je zastupitel lidu v parlamentu, takto bylo pro něj silné kafe, proto se připojil. V tomto směru je motiv i politický, poškozený reaguje na politickou angažovanost obžalovaného, ač sám jako disident a bývalý politický vězeň postrádá uznání. Obžalovaný je pro poškozeného představitelem minulého režimu a prostředí, které se výrazně a nesmazatelně negativně zapsalo do jeho života. Z pohledu poškozeného nese vinu každý, kdo se na zločinech bývalého režimu jakkoliv podílel.

Za důležité považuje soud porovnání výpovědí Jiřího W. nejen z hlediska zásadních změn v hlavním líčení a v přípravném řízení, ale i ve vztahu k jím publikovaným článkům a poskytnutým rozhovorům v denním tisku na téma obžalovaného a věznic Minkovice.

Článek Jiřího W. Co znamenalo být vychovatel v Kulturním týdeníku 37/2006, rubrice Společnost str. 23 popisuje, že když se obžalovaný stal vychovatelem, nemusel si už špinit ručičky krví vězňů. Vydával jen rozkazy a na mlácení měl přidělené lidi – režimáky. Vychovatel byl obuškem na jehož konci byl na samovazbě referent režimu, který vězně mlátil. Obžalovaný také začínal jako referent režimu a řezal vězně jako ostatní. Na jeho rány pěstí a pendrekem obviněný nezapomněl...A to přesto, že v době, kdy poškozený nastoupil do výkonu trestu, byl obžalovaný již více než rok vychovatelem. Autor si tedy v tomto článku odporuje. Resp. vyvolává dojem, že byl obžalovaným mlácen jako referentem režimu, a zamlčuje, že v době, kdy obžalovaný byl v této funkci, svědek dosud ve výkonu trestu nebyl.

Další pozoruhodností je zasvěcené popisování obsahu pravidelných porad tzv. „velké čtyřky“, poradce a tehdejšího psychologa Sochůrka, náčelníka výchovy, náčelníka pracovní výchovy a bezpečáka, jako prodloužené ruky STB ve věznicí, přestože u ničeho takového poškozený zcela

jistě nebyl a nikdo z účastníků (pokud vůbec nějaké takové porady existovaly) jistě neměl důvod se poškozenému svěřovat.

Píše o 16násobných pracovních normách pro odsouzené oproti civilním zaměstnancům, což je naprosto nesmyslné a zveličené i oproti jeho „ Zprávě o poměrech v NVÚ Minkovice“, kterou psal údajně bezprostředně po výkonu trestu. Při výpovědi před soudem uvedl 14násobné normy. I to je zjevně nesmyslné, v takovém případě by je nemohl plnit nikdo a nikdy. Svědek Miloslav V. tvrdí, že normy byly dvojnásobné. I tento údaj bude spíše přehnaný, ale budiž. Tvrzení poškozeného je pak naprosto přehnané. Z hodnocení poškozeného z výkonu trestu vyplývá, že zpočátku normy plnil, pak přestal a práci odmítal. Navíc i z výpovědi svědků Denise K., Julia M. a Miloslava V. vyplývá, že oni s plněním norem neměli problémy. I dle výpovědi svědka Kulíčka, bylo neplnění norem jen nízké procento.

Ač poškozený publikoval rozsáhlou Zprávu o poměrech v NVÚ Minkovice, kde jmenoval i nejhorší příslušníky SNV, pokud jde o týrání vězňů, jméno obžalovaného se v celém díle ani jednou nevyskytuje. Samotné dílo lze těžko hodnotit, protože jde o subjektivní pohled autora. Neobsahuje žádné citace a prameny, z nichž bylo čerpáno u konkrétních faktografických údajů. Z výpovědi poškozeného a Jiřího G. vyplývá, že dílo vychází z vlastních poznatků autora. Nelze již nijak ověřit, zda skutečnosti v něm uvedené, odpovídají realitě. Vzhledem k profesi poškozeného, který je spisovatel a autor pohádek, je otázka, nakolik jde o realitu a nakolik o fikci. Některé údaje jsou však zcela zjevně nepravdivé. Například kapitola Vnější ochrana je ve zjevném rozporu s materiály předloženými z archivu svědkem Alešem Kýrem o výsledku komplexní prověrky a o rekonstrukci strážního oplocení předložené obžalovaným. Zatímco ve zprávě Jiřího W. je uvedeno 11 strážních věží, oba dobové dokumenty, z let 1974 a z roku 1988, uvádějí pouze 6 strážních věží. Vystává tak otázka, do jaké míry je toto dílo věrohodné a vycházející z realit. Jistě vychází ze subjektivních zážitků, avšak faktograficky lze o jeho spolehlivosti důvodně pochybovat.

Jako zcela absurdní se jeví tvrzení poškozeného v novinových člancích např. „ Jiřího W.: z mukulů si dělal boxovací pytel“, Deníky Bohemia 2.9.2006, o šplhání obžalovaného po mřížích do patra, kde špicloval odsouzené, kteří mu jednou natřeli mříže výkaly a od té doby si bral gumové rukavice, nebo „ Bachař hlasuje v poslanecké sněmovně“ ze stejného zdroje o oblibě obžalovaného v osobních prohlídkách se strkáním prstů do žitních otvorů apod. Tato tvrzení jsou v rozporu s popsány podmínkami ve výkonu trestu, postavením a povahou obžalovaného. Na jedné straně je popisován tvrdý režim, permanentní dozor a šikana. Na druhé straně by měl mít odsouzený dostatek času a prostoru k tomu, aby mohl natřít mříže výkaly? Obžalovanému byla vytýkána přílišná horlivost, důslednost a výbušnost. Špiclování a lezení po mřížích se jeví z tohoto pohledu jako zcela absurdní. Ovšem z hlediska opakovaných závěrů psychiatrických vyšetření svědka, v nichž se projevovaly tendence vzbudit pozornost, obdiv nebo soucit, není takové tvrzení o poměrech ve výkonu trestu překvapivé. Jakkoliv nejde o projevy poškozeného učiněné v rámci trestního řízení, je zjevné, že poškozený se k podmínkám v NVÚ Minkovice opakovaně vyjadřoval i v médiích a literárně své prožitky zpracovával. Proto je třeba jeho výpovědi hodnotit i v kontextu publikovaných literárních děl a novinových článků.

Z hodnocení Jiřího W. při nástupu VTOS vyplývá, že byl posouzen jako namyšlený nesebekritický fracek s nepořadovým vystupováním. Opakovaně byl napomínán, hádá se. Hraje na blba. Stěžuje si na všechny orgány činné v trestním řízení, na pracoviště, vyhrožuje novinami, kde se všichni dočtou své o nehumánnosti a bestialitě.

Z dalších hodnocení převažují informace o soustavné neukázněnosti a neplnění norem. Uvedl, že při násypu normu splní, pak se vymlouval na zrak. Na dotaz, kolik má ještě nemocí, řekl, že všechny. Hrubá nekázeň a vyhrožování ústavnímu lékaři (opakovaně, 2x za půl roku, přestože dle své výpovědi u lékaře nebyl?), plnění norem na 5 až 10 %, výslovně nemá zájem, všem to osladí. Odmítl karanténní opatření proti žlutence, byl izolován na OVKT. Nerespektuje ŘVT, příslušníky ani vychovatele, vytváří si vlastní normy, válí se na ložnici a kouří nebo sepisuje smyšlené věci ke své

trestné činnosti. Neustálý narušitel a rebelant a podněcovatel k nesouhlasu, obzvláště v kolektivu odsouzených. (Podobně o pověsti poškozeného hovoří i svědek Petr C.)

Pedagogicko psychologická charakteristika Jiřího W. při nástupu VTOS se v popisu osobnosti shoduje s reprodukovanými záznamy ze zdravotnické dokumentace MUDr. (jméno) ve znaleckém posudku (jméno) a (jméno). Navíc je popsán jako afektivně impulzivní, nekritický, zvýšeně sebevědomý s odporem k autoritám a narušeným hodnotovým a zejména normativním systémem. Drzý a věčný rebelant. Zmíněna je špatná pracovní morálka, neukázněnost, neodpovědnost. Obdobné je hodnocení před výstupem z trestu, kde je zmíněno i časté psaní stížností.

V hodnoceních jsou realisticky a objektivně popisovaná i vyjádření Jiřího W..

Není důvod pochybovat, že hodnocení, včetně vyjádření odsouzeného, odpovídají tehdejšímu stavu a byla zachycena dle skutečnosti. Soud nepochybuje, jak bylo již výše uváděno, že charakteristika odsouzeného popisovala rysy jeho osobnosti, přičemž z dnešního pohledu lze jako irrelevantní hodnotit pouze hodnocení odsouzeného ve vztahu ke státnímu a společenskému zřízení a k politice.

Lze učinit závěr, že pro poškozeného Jiřího W. při jeho osobnostních předpokladech byl výkon trestu a nutnost podřídit se přísnému dennímu i pracovnímu režimu jistě traumatickým zážitkem. Obzvláště strávil-li značnou část v kázeňských trestech v samovazbách nebo na uzavřených odděleních. Přičteme-li k tomu i dobu devíti a půl let, kterou poškozený takto ve výkonech trestů strávil a ze svého pohledu zcela nespravedlivě, předpoklad pro vznik traumatu a duševní poruchy u takto disponovaného jedince je nepochybně dán. Zcela jistě nebyl pro svou povahu a chování ve výkonu trestu oblíbencem příslušníků SNV. Je uvěřitelné, že reakcí na jeho chování mohly být i určité formy fyzického násilí ze strany dozorců, kteří užívali donucovacích prostředků při porušení kázně a předpisů za situace, kdy odsouzený nerespektoval ani již uložený kázeňský trest. Nelze však učinit závěr, že fyzické násilí bylo programem a cílem. Samotný kázeňský postih obžalovaného za zákrok vůči odsouzenému Denisi K. svědčí o tom, že excesy ze stran příslušníků SNV, pokud vyšly najevo, nebyly nadřizovanými trpěny. Pokud by měli příslušníci volnost, o které mluví a píše poškozený, a násilí bylo součástí systému, nebyl by žádný důvod, aby se jedním zákrokem obžalovaného kdokoliv z nadřizovaných zabýval. I z hodnocení obžalovaného vyplývá, že mu byly vytýkány některé osobnostní rysy a netaktická jednání. Nebyl by důvod mu takové věci vytýkat, pokud by byly v souladu s „ nepsaným programem zacházení“ s odsouzenými.

Vzhledem k tomu, že v přípravném řízení poškozený vycházel z písemných podkladů, které měl možnost hodiny studovat, lze usuzovat, že jeho výpověď ohledně fyzických napadení není čistě autentickou vzpomínkou, ale kompilátem jeho písemných poznámek a záznamů v kombinaci s autentickými vzpomínkami na podmínky ve výkonu trestu. Dle znaleckého posudku nemá poškozený problém vybavit si události z doby věznění. Má problémy s novopamětí. Staré události se mu naopak vrací, což je součástí jeho duševní poruchy. Bylo by proto logické, kdyby vypovídal shodně v hlavním líčení jako v přípravném řízení, protože si staré události údajně stále vybavuje. Poškozený však o jednotlivých útocích a způsobu fyzického napadení vypovídá zásadně odlišně. To svědčí o skutečnosti, že popisované události nejsou v jeho paměti dostatečně pevně zachyceny. Shoda je v obecných popisech podmínek ve výkonu trestu, které se pro svou dlouhodobost nepochybně hluboce do jeho paměti zaryly. Katastrofální pracovní i hygienické podmínky ve výkonu trestu, nezvládnutí práce a přísné ukládání kázeňských trestů na poškozeného působily dlouhodobě, byly jeho každodenní zkušeností. Popsané životní podmínky ve výkonu trestu však nejsou předmětem trestního stíhání. Tím jsou konkrétní fyzická napadení, ohledně nichž je nutno objasnit základní otázky s nezaměnitelnou odpovědí: kdo, kdy, kde, jakým způsobem a s jakým následkem?

Na otázku kdo, odpovídá poškozený, že všichni příslušníci SNV. Obžalovaného označil až po důkladném studiu materiálů a ještě ne s jistotou. Na otázku kdy rovněž nedokáže jednoznačně odpovědět a to ani přibližně. Jediné, čím přibližuje časový údaj u dvou skutků, jsou Vánoce a pak

hladovka v souvislosti s nemožností podat opravný prostředek proti rozsudku Obvodní soud pro Prahu 5, který rozhodl o změně jména jeho syna. V obžalobě je však časové vymezení skutku vymezeno souvislosti s odmítnutím převzetí doporučené zásilky z Okresního soudu v Jindřichově Hradci č.j. 5 C 119/78-46. U mláčením o Vánocích u hlavního líčení uvedl, že si není jistý, zda tam obžalovaný byl. Na otázku kde, odpovídá konstantně, že to bylo vždy na cele oddělení výkonu kázeňských trestů, nicméně popisuje, že mláčení bylo prakticky všude a zejména na pracovišti, kde k němu docházelo i ze strany spoluvězňů. Značné rozpory jsou u otázky jakým způsobem, kdy je výrazně odlišný popis jednotlivých fyzických útoků mezi přípravným řízením a hlavním líčením. Následky na zdraví pak poškozený popisuje bez přiřazení konkrétních následků ke konkrétnímu útoku a jeho tvrzení není ničím ověřeno. Následek na jeho tělesném zdraví nebyl nijak objektivizován, následky na duševním zdraví vyplývají ze závěrů znaleckého posudku z oboru psychiatrie, avšak nelze přesně stanovit, jaké konkrétní prožitky a ze kterého NVÚ způsobily jeho duševní útrapy.

Pokud jde o otázky, které specifikoval odvolací soud a které by měly být podstatné pro pravděpodobnost, že obžalovaný jako dozorce nezákonně fyzicky napadal poškozeného Jiřího W., soud na ně nenalezl jednoznačně kladné odpovědi. Je třeba podotknout, že samotná pravděpodobnost skutku k rozhodnutí o vině nestačí. A není úkolem soudu iniciativně vyhledávat a vybírat důkazy za účelem vyslovení viny obžalovaného. Je na straně veřejné žaloby reprezentované státním zástupcem, aby unesl břemeno tvrzení i břemeno důkazní. Úkolem soudu je z provedených důkazů zjistit skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti a v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí.

Ústavní soud již opakovaně vyslovil, např. v nálezu sp. zn. I.ÚS 3094/08 ze dne 29.04.2009, že „princip presumpce nevinny vyžaduje, aby to byl stát, kdo nese konkrétní důkazní břemeno; existují-li jakékoliv rozumné pochybnosti, nelze je vyložit v neprospěch obviněného, resp. obžalovaného, ale naopak je nutno je vyložit v jeho prospěch. Z principu presumpce nevinny plyne pravidlo in dubio pro reo, dle kterého, není-li v důkazním řízení dosaženo praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj. jsou-li přítomny důvodné pochybnosti ve vztahu ke skutku či osobě pachatele, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, je nutno rozhodnout ve prospěch obviněného (nálezy Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 733/01, Sběrka nálezu a usnesení, svazek 32, str. 251). Ani vysoký stupeň podezření sám o sobě není s to vytvořit zákonný podklad pro odsuzující výrok (nálezy Ústavního soudu, sp. zn. III. ÚS 398/97, Sběrka nálezu a usnesení, svazek 11, str. 125). Jinak řečeno, trestní řízení vyžaduje v tomto ohledu ten nejvyšší možný stupeň jistoty, který lze od lidského poznání požadovat, alespoň na úrovni obecného pravidla "prokázání mimo jakoukoliv rozumnou pochybnost" (IV. ÚS 260/05 dostupný na <http://nalus.usoud.cz>).“

V daném případě je úloha státního zástupce obtížná, neboť od údajných skutků uplynulo několik desetiletí, místo činu již neexistuje a výpovědi jediného očitého svědka, poškozeného, se zásadně odlišují. To však není důvod, aby soud rezignoval na základní zásady trestního řízení a místo nepochybně zjištěného skutkového stavu vycházel pouhé pravděpodobnosti a nedostatky v kvalitě důkazů nahrazoval úvahami vycházejícími ze společenského odsouzení předchozího režimu a všeho, co představoval.

Shrnuto, ke skutkům, které jsou obžalovanému kladeny za vinu, je jediným důkazem výpověď Jiřího W., která obsahuje značné rozpory mezi verzí z hlavního líčení a z přípravného řízení i značné odlišnosti a rozpory s jím publikovanými články. Z tohoto důkazu nelze vůbec rekonstruovat jediný skutek tak, aby jej bylo možno popsat nezaměnitelně s jiným, specifikovat způsob jeho provedení a časově ho zařadit. Jinými slovy, nelze na jejím základě učinit závěr, že se konkrétní skutek stal. Postupně učiněné výpovědi poškozeného jsou ve značném vzájemném rozporu. Výpověď poškozeného není ani v souladu s ostatními provedenými důkazy.

K jednotlivým otázkám nastoleným odvolacím soudem (které soud pokládá za značně sugestivní a návod, odkud a jak čerpat odpovědi, zjevně naznačuje, k jakým závěrům by měl soud prvního stupně dospět) soud na základě provedení dokazování shledal následující odpovědi.

1. Nebylo prokázáno bez důvodných pochybností, že v NVÚ Minkovice docházelo koncem sedmdesátých a počátkem osmdesátých let minulého století k nezákonnému fyzickému napadání vězňů, aniž by to vedlo k vyvození důsledků orgány tehdejšího SNV, případně ke zjištění jinými příslušnými orgány.

Jediný, kdo vypovídá o systematickém bití a má je údajně z vlastní zkušenosti, je pouze poškozený. Jeho věrohodnost byla, jak je výše uvedeno, výrazně zpochybněna. Očitým svědkem bití poškozeného měl být Pavel S., který byl rovněž shledán jako nevěrohodný a jeho výpověď v rozporu s poškozeným. Dalším svědkem byl Antonín L., který měl být napaden obžalovaným v jednom případě, jehož okolnosti a průběh soud v kontextu ostatních důkazů rovněž shledal jako nevěrohodné a nepravděpodobné. Ostatní svědci vypovídali o bití, aniž by je sami zažili. Pokud popsali ojedinělý incident, kdy viděli fyzické násilí, bez podrobnějších okolností skutku nelze učinit nepochybný závěr, zda v daném případě došlo či nedošlo k oprávněnému použití donucovacích prostředků v důsledku závažného porušení předpisů ze strany odsouzeného. Nelze proto jednoznačně kladně odpovědět na první část otázky. Jednoznačně kladně nelze odpovědět ani na druhou část, vzhledem ke kázeňskému postihu obžalovaného za inzultaci Denise K. a s přihlédnutím k výpovědi Miroslava Zembola, který popsal exkurzi k soudnímu jednání u Obvodního soudu v Litoměřicích ve věci nepřiměřeného použití donucovacích prostředků. O toleranci k násilí na vězňích nesvědčí ani nutnost udržovat pracovní schopnost vězňů a nevyvolat riziko vzpoury vězňů.

2. Nebylo bez důvodných pochybností prokázáno, že obžalovaný fyzicky napadal vězně.

O systematickém či častém napadání hovoří pouze poškozený a svědek Pavel S. Jejich nevěrohodnost již byla opakovaně konstatována. Ze strany kolegů obžalovaný takovou pověst neměl. Exces s odsouzeným Denisem K. byl kázeňsky řešen. Ohledně ojedinělých epizod popsaných dalšími svědky lze opakovat úvahy z odpovědi na předchozí otázku. Z osobních hodnocení obžalovaného od doby, kdy byl zařazen na pozici vychovatele, už nevyplývá, že by se dopouštěl netaktického jednání s odsouzenými.

3. Bylo prokázáno, že poškozený se choval vzdorovitým, mnohdy až provokativním způsobem, za což byl častěji kázeňsky trestán, avšak nebylo bez pochybností prokázáno, že byl nezákonně fyzicky napadán dozorci.

Kladná odpověď na první část otázky je ve své podstatě nesporná. O jeho chování svědčí nejen spoluvězni, ale i hodnocení z výkonu trestu.

Pokud jde o druhou část, lze věřit tomu, že byl fyzicky napadán, avšak nelze jednoznačně a bez pochybností uzavřít, jak často a zda to bylo či nebylo v souladu s předpisy o použití donucovacích prostředků. Nikdo jiný, kromě samotného poškozeného, který však byl shledán nevěrohodným, a svědka Pavla S., který je s poškozeným v rozporu, nebyl přímo u žádného fyzického napadení poškozeného. Proto nelze stanovit četnost, rozsah ani případnou oprávněnost či neoprávněnost užití donucovacích prostředků vůči poškozenému. Nicméně právě pro chování poškozeného, který zjevně nerespektoval předpisy upravující výkon trestu a autoritu příslušníků SNV, lze usoudit, že mohl být častěji objektem užití i donucovacích prostředků. O oprávněnosti či neoprávněnosti jejich užití v konkrétní situaci lze však pouze spekulovat.

4. Nebylo prokázáno, že obžalovaný byl typem dozorce, který byl vznětlivý a jednal vůči vězňům neuváženě až agresivně.

V první řadě je otázka zavádějící už v tom, že obžalovaný nebyl dozorcem, ale nejprve referentem režimu a posléze vychovatelem. Jeho kompetence a služební náplň byly zcela jiné než u obyčejných

dozorců. Ze služebních hodnocení vyplývá, že v době svých začátků na pozici referenta režimu jednal neuváženě, netakticky, bylo mu vytykáno i užívání mírnějších prostředků (tedy donucovacích prostředků). Netaktické a unáhlené jednání pramenilo z jeho výbušné a netolerantní povahy. V pozdějších hodnoceních tato negativní stránka ustupuje do pozadí. O agresivitě obžalovaného, kterou zmínil odvolací soud, není v hodnoceních ani zmínka. Obžalovaný svou přísností a důsledným lpěním na dodržování předpisů byl nepochybně mezi odsouzenými značně nepopulární, na rozdíl od některých jiných vychovatelů, referentů režimu a dalších příslušníků, kteří projevíli trochu benevolence. Lze si stěží představit, že právě obžalovaný, který je hodnocen jako velmi přísný k sobě i jiným v dodržování předpisů, by je zároveň systematicky porušoval, protože bití vězňů bylo v rozporu i s tehdejšími předpisy, které upravovaly i podmínky užívání donucovacích prostředků.

5. Poškozený nepochybně byl – zjednodušeně řečeno - politickým vězněm, avšak z dokazování nevyplývá jednoznačný závěr, že to o nich bylo všeobecně známo, jak v otázce podsouvá odvolací soud. Rovněž nebylo prokázáno, že i z tohoto důvodu k němu bylo přistupováno „zvýšeně represivním způsobem“.

V množství odsouzených v NVÚ Minkovice si lze stěží představit, že by bylo všeobecně známo, kdo je tzv. politický vězeň. Není ani zřejmé, co lze chápat pod pojmem politický vězeň. Nejde jen o odsouzení podle tehdejší první hlavy trestního zákona. Političtí vězni byli často odsouzeni za zástupnou trestnou činnost, namátkou lze uvést případ skupiny The Plastic People of the Universe, jejíž členové byli odsouzeni za trestný čin výtržnictví. Při počtu kolem 100 odsouzených na jednoho vychovatele mohl mít vychovatel stěží přehled o každém odsouzeném a o pozadí skutků, za které byl odsouzen. Musel by podrobně znát spis. K tomu blíže ve výpovědích svědků Kulíčka, Zembola, Zajíčka, Ubiase. Obyčejní dozorcí mohli vycházet jen ze zprostředkovaných informací. Ani z výpovědi samotných tehdejších vězňů nevyplývá, že by to skutečně bylo všeobecně známo. Např. svědku Jaroslavu B. pojem politický vězeň vůbec nic neříkal. Další obtížnou okolností prokázání všeobecné známosti politických vězňů je skutečnost, že jde o pojem v současné době velmi frekventovaný v souvislosti s komunistickým režimem. Pro většinu lidí je obtížné rozlišit, zda informace, které o někom mají jako o politickém vězni dnes, měli i v tehdejší době.

Pokud jde o zvýšeně represivní způsob jednání, pak je obtížné tento pojem uchopit, protože jde o subjektivní vnímání, jak bylo s odsouzeným zacházeno. Každý, vůči němuž bylo uplatněno kázeňské opatření, jistě vnímá, že je vůči němu postupováno zvýšeně represivně oproti někomu, kdo kázeňsky postižen nebyl.

Nelze bez důvodných pochybností z provedených důkazů dovodit, že vůči tzv. politickým vězňům (s výhradou, že není ani zřejmé, co vše do tohoto pojmu spadá) bylo a priori postupováno zvýšeně represivně. Takový závěr by byl pouze úvahou založenou na subjektivních pocitech svědků z řad tehdejších odsouzených. Pokud jde například o fyzické násilí, srovnají-li se výpovědi jednotlivých svědků, jsou jejich zkušenosti odlišné. Lze spíše usuzovat, že represe vycházela z chování odsouzených ve výkonu trestu a z plnění jejich zejména pracovních povinností a dodržování kázně. Z výpovědi svědka Pavla S. pak lze vysledovat, že k bezproblémovému průběhu výkonu trestu bylo nutno kolabovat s příslušníky SNV a bezvýhradně se podrobit režimu. Jestliže se odsouzený podrobit nechtěl a nedokázal, pak lze předpokládat, že jeho podmínky ve výkonu trestu byly v důsledku jeho chování zhoršené a to v míře, ve které se snažil vězeňskému režimu vzdorovat. U přesvědčených odpůrců tehdejšího režimu lze takové chování předpokládat. Avšak nelze učinit spolehlivý závěr, že by chování příslušníků SNV vůči odsouzeným bylo a priori motivováno povahou odsouzení nebo politickým přesvědčením vězňů, že by tyto odsouzené vyhledávali a snažili se jim jen z uvedeného důvodu výkon trestu výrazně zhoršit.

6. Otázka, zda obžalovaný byl typem dozorce, který se mohl aktivně zúčastnit tohoto intenzivně represivního přístupu vůči obžalovanému, presumuje kladné odpovědi na otázky předchozí. Na tyto otázky nebylo jednoznačně kladně odpovězeno, proto není možno hodnotit možnosti

obžalovaného. Navíc, jak bylo výše zmíněno, obžalovaný nebyl dozorcem, ale v době věznění poškozeného byl ve funkci vychovatele. Nebyl však vychovatelem na oddíle poškozeného. Odkaz na služební přísahu či členství v KSČ nelze automaticky spojovat se zvýšenou represí vůči politickým vězňům. V tomto směru lze poukázat na skutečnost, že služební přísahu nutně skládali všichni příslušníci SNV. I z dalších služebních hodnocení, která se týkají svědků z řad tehdejších vychovatelů, vyplývá jejich členství v KSČ a další aktivní zapojení do společenských organizací, jejich aktivní přispívání k různým socialistickým závazkům a kolektivním soutěžím a vůbec politický aktivismus. Přesto u několika z nich někteří svědci z řad tehdejších vězňů uvedli, že byli korektní a slušní.

Důkazy k prokázání skutkového stavu bez důvodných pochybností musí tvořit ucelený řetězec. V tomto případě jej netvoří. Veškeré důkazy ke stíhaným skutkům se odvíjejí od jediného a to výpovědi poškozeného Jiřího W., která je nekonzistentní, vzájemně si odporuje a proto z ní při skutkových závěrech vycházet nelze.

Pokud bylo soudu vytýkáno, že se nezabýval tvrzeními obžalovaného, jeho výpověď hodnotil benevolentně a blíže se nezabýval vyvrácením jeho obhajoby, soud připomíná, že je právem obžalovaného hájit se způsobem, který uzná za vhodný. Nelze mu jakkoli přičítat k tíži i nepravdivá tvrzení. Není úkolem soudu vyvracet jeho obhajobu. Takovým přístupem by soud nahrazoval činnost žalobce a porušil svoji nestrannost.

Je nutno poznamenat, že při projednávání skutků, které jsou staré několik desetiletí, si obžalovaný sám může stěžít pamatovat nejen na své konkrétní jednání, ale i na podmínky na pracovišti včetně technického vybavení v konkrétní době. Ostatně ani předseda senátu by nebyl např. schopen přesně určit, od kdy byla na soudu instalována výpočetní technika, a to jde o dobu výrazně kratší. Nebo si pamatovat osoby, které v konkrétní době soudil. Nelze proto očekávat od obžalovaného, že po desetiletích si přesně vybaví osoby vězňů s nimiž přišel do styku, vybavení kamerovým systémem nebo osoby kolegů, s nimiž byl v určité konkrétní době ve služebním poměru apod. Jeho právo na obhajobu v tomto řízení je značně ztíženo i tím, že jednotlivé skutky byly odlišně popsány v usnesení o zahájení trestního stíhání a v obžalobě, včetně až tříletého rozptylu v jejich časovém zařazení.

I kdyby obžalovaný nevyprávěl vůbec, nelze rezignovat na základní zásady trestního řízení, jimiž je ovládáno dokazování a které byly opakovaně zdůrazňovány i nálezy Ústavního soudu.

Pokud se prima facie někomu jeví, že důkazy jsou hodnoceny jednostranně ve prospěch obžalovaného, soud podotýká, že je-li jediným svědkem popisovaných skutků pouze poškozený, který vylučuje účast jiného svědka, pak na takové výpovědi nelze založit výrok o vině, pakliže v zásadních popisech skutků se jeho výpovědi odlišují. Ze zásady in dubio pro reo pak vyplývá, že připouští-li důkazy více možných závěrů, je soud povinen přihlídnout k variantě pro obžalovaného nejpříznivější.

Ač se soudu hlásili další svědci na základě informací v médiích, soud nepovažoval za nutné dokazování rozšiřovat a zbytečně tak prodlužovat řízení. Jak bylo zmíněno již výše, zejména široká publicita případu už předem hodnotu svědeckých výpovědí snižuje, jestliže se každý může podrobně seznámit se shromážděnými okolnostmi případu, které byly předmětem projednávání před soudem. Navrhovaní svědci byli, dle zaslaných podkladů, vesměs z řad bývalých vězňů, ale v jiném období, než se měly udát skutky, pro něž byla podána obžaloba. Je tak možno očekávat i výpovědi svědků jako Julius M., kteří, ač se s poškozeným ve výkonu trestu nesetkali, mohou být na základě již přečtených informací zaslíbeně a podrobně popisovat zranění, která na poškozeném bezprostředně viděli, apod. Z výpovědi poškozeného jednoznačně vyplývá, že pokud mělo k uvedeným skutkům dojít, bylo to bez přítomnosti dalších svědků z řad odsouzených. Soud proto nemá důvod vyslyšet další svědky, kteří nemohou projednávané skutky žádným způsobem objasnit.

Soudu proto nezbylo, než konstatovat, že nebylo bez důvodných pochybností prokázáno, že se staly skutky, pro které je obžalovaný stíhán. Proto byl obžalovaný obžaloby podle § 226 písm.a) tr. řádu zproštěn. Soud napravil pochybení vytknuté odvolacím soudem a rozhodl o všech skutcích uvedených v obžalobě.

Poučení:

Proti rozsudku je možno podat odvolání, pokud se strany tohoto práva nevzdaly. Odvolání se podává do osmi dnů ode dne doručení písemného vyhotovení rozsudku, k podepsanému soudu. O odvolání by rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci. Odvolání může podat státní zástupce proti kterémukoliv výroku a je povinen uvést, zda je podává ve prospěch nebo neprospěch obžalovaného, obžalovaný proti kterémukoliv výroku, který se ho přímo dotýká. Poškozený proti výroku o náhradě škody. Osoba oprávněná podat odvolání může podat odvolání i proto, že příslušný výrok učiněn nebyl. Odvolání musí být ve stanovené lhůtě i odůvodněno a musí v něm být uvedeno, které výroky jsou napadány a jaké vady jsou rozsudku nebo předcházejícímu řízení vytýkány.

Liberec 18. října 2013

Mgr. Pavel Pachner v. r.
předseda senátu